

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

เอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper)

“ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐”

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพฯ จำนวน ๒๐๐ เล่ม จำนวน ๑๐๒ หน้า

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๖๕

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๗

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	: พลตรี ประเทือง	ปิยะกะโพธิ์
รองผู้อำนวยการ	: พันเอก บัณฑูร	บำเรอราช
	: นาวาอากาศเอก ไชยา	ออกแดง
หัวหน้าโครงการ	: พลตรี ประเทือง	ปิยะกะโพธิ์
รองหัวหน้าโครงการ	: นาวาเอก รัฐนันท์	เมธีวัชรพัฒน์
ผู้เรียบเรียง	: นางสาว ปาณิสรา	เทียนอ่อน
คณะวิจัย	: นาวาตรีหญิง จิตรภรณ์	จิตรธร
	เรืออากาศโทหญิง ศิวลีย์	สิริโรจน์บริรักษ์
	เรืออากาศโทหญิง ภิรัญชญา	อุไรรัตน์
	เรืออากาศโทหญิง นิตยา	งานไฉ
	นางสาว ปุณณภา	โชติชินเชาว์
พิสูจน์อักษร	: พันเอกหญิง วาทีณี	ดิงสมบัติยุทธ์
	นาวาโทหญิง ฉัตรฐิรัตน์	พัชรกิจจา
	นางสาว สิริภัทร	เทียมพัฒน์
	นางสาว พิมพ์อชิตา	อัครเมธายุทธ
	นางสาว ภัทรภร	วรั้งอาจ
	นางสาว ศศิพร	จันทร์มีชัย

จัดพิมพ์โดย

กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร ๐๒ ๒๗๕ ๕๗๑๕ เว็บไซต์ www.sscthailand.org

คำนำ

จากสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความซับซ้อน (Complex) ผันผวน (Volatile) ไม่แน่นอน (Uncertain) และมีความคลุมเครือ (Ambiguous) หรือที่เรียกว่า “VUCA WORLD” ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ท่ามกลางความสลับซับซ้อนยากจะคาดเดา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาระดับพื้นที่ ซึ่งจังหวัดชายแดนใต้ก็ได้รับผลกระทบนี้เช่นกัน ความสลับซับซ้อนและความไม่แน่นอน มีความเกี่ยวข้องกับทุกมิติ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ฉะนั้น การวิเคราะห์ภาพอนาคตของการพัฒนาในระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่เหมาะสม

กระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Strategic Foresight) เป็นกระบวนการที่สามารถวิเคราะห์ภาพอนาคตภายใต้สถานการณ์ที่มีความสลับซับซ้อน ผันผวน ไม่แน่นอนและคลุมเครือ รวมถึงสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนสูง (High Uncertainty) ซึ่งหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบสูง (High Impact) ดังนั้น การจัดทำภาพอนาคตกับการพัฒนาพื้นที่จึงมีความสำคัญสำหรับหน่วยงานในพื้นที่เป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถเตรียมการหามาตรการเพื่อรองรับกับปัญหาต่าง ๆ หรือความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Strategic Foresight) กับการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความร่วมมือในการจัดทำการประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight Workshop) ในหัวข้อ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” กับการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในระดับพื้นที่” ระหว่างวันที่ ๑-๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ทั้งนี้ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวมีประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนั้น จึงได้เรียบเรียงกระบวนการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) รวมถึงผลการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ไว้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ซึ่งสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดเป็นนโยบายสำหรับการพัฒนาระดับพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กันยายน ๒๕๖๕

เอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight Workshop) ในหัวข้อ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” กับการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในระดับพื้นที่” ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศศย.สปท.) (๒) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และ (๓) หน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑-๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมองภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จากปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ วิเคราะห์หาแนวโน้มและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ในห้วง ๑๐ ปี ข้างหน้า และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ในครั้งนี้ ประกอบด้วย (๑) กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (๒) กลุ่มผู้นำชุมชน และ (๓) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามมิติ STEEP (ด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง) รวมถึงบุคลากรและผู้ทรงคุณวุฒิของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสิ้น ๕๕ ท่าน โดยผลการประชุมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ สามารถสรุปได้ ดังนี้

สถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ สำหรับ**มิติสังคม** ได้แก่ (๑) วิกฤตความมั่นคงทางอาหาร (๒) การเรียนรู้ภาษาไทยและความหลากหลายทางภาษามากขึ้น (๓) ความเป็นพลเมืองสูงชัน (๔) การใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็น Soft Power และเป็นจุดขายของพื้นที่ (๕) ช่องว่างระหว่างวัยที่กว้างขึ้น (Generation Gap) (๖) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้นและการศึกษาเล่าหลังในอันดับท้ายของประเทศ (๗) ยาเสพติดและภัยแทรกซ้อน (๘) การบูรณาการการทำงานในท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ (๙) ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม และ (๑๐) ยุคของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ **มิติเทคโนโลยี** ได้แก่ (๑) Life Style ใหม่ (๒) ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ถูกใช้มากขึ้น (๓) เทคโนโลยีความมั่นคงประเทศในพื้นที่ทันสมัยมากขึ้น (๔) เปลี่ยนแปลงสู่พลังงานสะอาดมากขึ้น (๕) การเปลี่ยนสู่ยุคการเรียนรู้ Online (E-learning) (๖) สกุลเงินดิจิทัลได้รับความนิยมมากขึ้น (๗) การเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น (Internet of Things) (๘) ตระหนักและให้ความสำคัญกับ Cyber Security มากขึ้น (๙) Platform for Life ได้รับความนิยมมากขึ้น และ (๑๐) การใช้ Quantum Computing มากขึ้น **มิติเศรษฐกิจ** ได้แก่ (๑) ธุรกิจฮาลาลเติบโตมากขึ้น (๒) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เป็นจุดขายของพื้นที่ (๓) การรับนักลงทุนต่างชาติในพื้นที่มากขึ้น (๔) การค้าชายแดนเจริญมากขึ้น (๕) เศรษฐกิจ E-Commerce เติบโตและขยายตัวเร็ว (๖) เข้าใกล้การเป็นศูนย์กลางธุรกิจฮาลาลของประเทศ (๗) สกุลเงินดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้น (๘) การท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ (๙) มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น และ (๑๐) เข้าถึงแพลตฟอร์มทาง

เศรษฐกิจได้มากขึ้น **มิติสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ (๑) ทัศนคติในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (๒) การใช้พลังงานสะอาดมากขึ้น (๓) สภาพอากาศแปรปรวนมากขึ้น (๔) ปัญหามลพิษ ขยะ น้ำเสีย อากาศมากขึ้น (๕) ให้ความสำคัญกับ Carbon Footprint มากขึ้น (๖) ภัยพิบัติมากขึ้นและถี่ขึ้น (๗) ผู้บริโภคใส่ใจด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (๘) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (๙) ทรัพยากรมีจำกัดและขาดแคลนทรัพยากร และ (๑๐) การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดมากขึ้น และ**มิติการเมือง** ได้แก่ (๑) การกระจายอำนาจทางการปกครองดีขึ้น (๒) กลไกปกติของรัฐเรื่องการรักษาความปลอดภัยสามารถทำงานได้ปกติ (๓) การพูดคุยสันติสุขบรรลุความสำเร็จ (๔) การตรวจสอบภาครัฐและการเปิดเผยของข้อมูลผ่านโลกดิจิทัลได้มากขึ้น (๕) การเมืองภาคประชาชนและพลเมืองมีคุณภาพ Active Citizen ผ่านโลกออนไลน์มีมากขึ้น (๖) คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่มากขึ้น (๗) การทำงานของระบบราชการขาดความต่อเนื่อง (๘) การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนจะมีมากขึ้น (๙) การเข้าถึงระบบการตรวจสอบความโปร่งใสของประชาชนมีมากขึ้น และ (๑๐) ความเชื่อมั่นในรัฐไทยดีขึ้น

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์และแนวโน้มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีผลมาจากแรงผลักดัน (Driving Forces) ที่มีอิทธิพลสูง ที่ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตได้ ซึ่งแรงผลักดันดังกล่าวมีดังนี้

(๑) มิติสังคม ได้แก่ ๑) การศึกษาแบบไร้พรมแดน และเข้าถึงง่าย สามารถสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ๒) นโยบายภาครัฐที่เกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การสื่อสารโดยตรงระหว่างประชาชนกับภาครัฐโดยไม่ต้องผ่านภาคการเมือง

(๒) มิติเทคโนโลยี ได้แก่ ๑) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วส่งผลเกิดสภาวะโดดเดี่ยวทางสังคม มีการพึ่งพาหรือเสพติดเทคโนโลยีมากขึ้น สุ่มเสี่ยงต่อพฤติกรรมก้าวร้าว/ซึมเศร้า แต่ก็เป็นช่องทางในการสร้างรายได้และประกอบอาชีพ ๒) การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ ที่อาจสร้างความเสียหายแก่ภาครัฐและประชาชน

(๓) มิติเศรษฐกิจ ได้แก่ ๑) นโยบายภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อัตลักษณ์ท้องถิ่น และด้านสาธารณสุข รองรับสังคมผู้สูงอายุ ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดีขึ้นทำให้ระบบโลจิสติกส์มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น เกิดความคล่องตัวทางการค้าและการลงทุน

(๔) มิติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ๑) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งควรมีการสร้างองค์ความรู้รองรับการเกิดภัยพิบัติ และ ๒) สภาวะโลกร้อน ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิต เกิดการสูญสิ้นของบางอาชีพและมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ทดแทน

(๕) มิติการเมือง ได้แก่ ๑) การทุจริตคอร์รัปชันเป็นอุปสรรคสำคัญในการขัดขวางการพัฒนา และ ๒) การเมืองไม่มีเสถียรภาพ นโยบายภาครัฐขาดความต่อเนื่อง

แรงผลักดัน (Driving Forces) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต (Future Events) และสามารถวิเคราะห์เป็นฉากทัศน์สำหรับพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีฉากทัศน์ที่จะเกิดขึ้นในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ ดังนี้

ฉากทัศน์ที่ ๑ Cyber Bird : พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์และการพัฒนาพื้นที่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี บนความปลอดภัยด้านข้อมูล ชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น โดยประชาชนสามารถเชื่อมั่นในระบบบริหารจัดการทางไซเบอร์ เนื่องจากมีกฎหมายในการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล องค์กรเอกชนและหน่วยงานภาครัฐทางไซเบอร์ เมื่อการบริหารจัดการด้านสวัสดิการของภาครัฐมีประสิทธิภาพจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในหลายมิติ

ฉากทัศน์ที่ ๒ ช้างติดหล่ม : การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนแต่มีการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ แม้ว่าภาครัฐบาลมีนโยบายที่เปิดกว้างและให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการจำกัดด้านความเชื่อ ศาสนาและความคิดเห็นของประชาชน พร้อมทั้งมีนโยบายสนับสนุนแนวคิดด้านพหุวัฒนธรรมให้กับพื้นที่ แต่ขณะเดียวกันการสร้างข้อมูลข่าวสารไม่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความขัดแย้งและการรับสื่อขาดกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลที่ถูกต้อง เกิดความฉลาดทางด้านดิจิทัลในระดับต่ำ (Digital Intelligent Quotient) ส่งผลให้เกิดการโจรกรรมข้อมูลเป็นจำนวนมาก

ฉากทัศน์ที่ ๓ สลอธป่วย : นโยบายและกฎหมายการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ล่าช้าหลังและมีการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ เมื่อนโยบายและการบริหารของภาครัฐไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในการสร้างองค์ความรู้ในมิติต่าง ๆ แล้วนั้น ย่อมส่งผลให้สภาพบ้านเมืองไม่น่าอยู่ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขาดอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สังคมเกิดความเหลื่อมล้ำแตกแยก และก่อให้เกิดอาชญากรรมมากขึ้น

ฉากทัศน์ที่ ๔ เต่าบิน : นโยบายและกฎหมายการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ล่าช้า แต่มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เมื่อรัฐบาลไม่มีนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้เกิดการบั่นทอนความเจริญ เกิดความเดือดร้อนและสร้างความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ส่งผลให้บ้านเมืองพัฒนาช้าเนื่องจาก

สูญเสียความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ เกิดความแตกแยกทางสังคม ขาดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ขาดคน ขาดความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน แต่กลับมีเทคโนโลยีและความปลอดภัยทางไซเบอร์สูง ซึ่งถ้านำไปใช้ในทางที่ถูกต้องก่อให้เกิดประโยชน์ในการเชื่อมโยงข้อมูลให้มีความสะดวกและรวดเร็ว (One Stop Service) ต่อการบริการต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโลกที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความสลับซับซ้อน และความคลุมเครือสูง ดังนั้น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ที่ควรพิจารณานำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ ได้แก่

๑. การเป็นเมืองอัจฉริยะชายแดนใต้ (Smart City) โดยจะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการสร้างองค์ความรู้และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาเป็นประชากรของเมืองอัจฉริยะ (Smart City) และสร้างความตระหนักในความสำคัญของการเรียนรู้และใช้งานเทคโนโลยีสมัยใหม่

๒. การสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยจะต้องมีการพัฒนาทักษะองค์ความรู้การเกษตรสมัยใหม่ สร้างองค์ความรู้ด้านพลังงานสะอาดและส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการในการสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาด พัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเต็มรูปแบบ และสนับสนุนให้นักปราชญ์ทางการเกษตรและปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นคนรุ่นใหม่เข้ามาอบรมและให้ความรู้ทางการเกษตรสมัยใหม่แทนหน่วยงานรัฐ

๓. รัฐโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยจะต้องมุ่งพัฒนาคนในสังคมให้เป็นคนดีที่สมบูรณ์พร้อมความรู้และสติปัญญา เป็นคนเก่งที่มีคุณธรรมและมีจริยธรรมในการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคม จะต้องส่งเสริมให้กลไกของกฎหมายปราบปรามหรือการลงโทษการทุจริตสามารถบังคับใช้ได้จริงและพัฒนาระบบการทำงานของภาครัฐให้ตรวจสอบได้ โปร่งใส และมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จะต้องสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ในระบบการทำงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

๔. เมืองที่มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมทางไซเบอร์ โดยจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน การกำหนดบทบาท หน้าที่ ภารกิจของบุคลากรให้ชัดเจน และพัฒนาระบบเทคโนโลยีในพื้นที่ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ สร้างทัศนคติในการยอมรับเทคโนโลยี และฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับบุคลากรทุกภาคส่วน รวมถึงให้ความรู้และสร้างทัศนคติกับบุคลากรในองค์กรภาครัฐและภาคประชาชนให้เกิดการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

๕. แหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของประเทศ และศูนย์กลางภาษาอาหรับและภาษามลายูของประเทศ เนื่องจากจุดเด่นของพื้นที่ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และมีสายสัมพันธ์ทางการค้าและการศึกษากับกลุ่มประเทศมุสลิมในอาเซียนและตะวันออกกลาง จึงมีความเข้าใจในหลักปฏิบัติและข้อห้ามทางศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้จึงเป็นโอกาสในการเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของประเทศ ขณะที่ความชำนาญในการใช้

ภาษาอาหรับและมลายูก็เป็นอัตลักษณ์ที่พบได้เฉพาะในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จึงเป็นโอกาสที่สามารถนำมาใช้ในการติดต่อประสานงานกับกลุ่มประเทศมุสลิม

๖. เมืองสีเขียว (Green City) เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญกับการมีสภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์ยั่งยืน การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในพื้นที่ ผ่านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีจิตสำนึก มีประสิทธิภาพ รวมถึงตระหนักต่อการลดการปล่อยของเสียในระบบนิเวศ และการกำจัดขยะอย่างเป็นระบบ รวมถึงการให้ความสำคัญกับเรื่องคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) อันจะเป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจในอนาคต นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับประชาชนและชุมชน

๗. ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ เนื่องจาก “อัตลักษณ์ของชุมชน” เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น การที่ชุมชนมาร่วมกันรักษาวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของท้องถิ่น ร่วมกันนับว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการกระตุ้นให้คนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนแบบครบวงจรและทุกช่วงวัย ตั้งแต่เยาวชนในพื้นที่จนถึงผู้สูงอายุ และเป็นการนำคุณค่าและภูมิปัญญาที่ท้องถิ่นมีมาสร้างรายได้ สร้างอาชีพ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนชายแดนใต้ อีกทั้ง ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวและจากสินค้าภูมิปัญญาเฉพาะท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและต่อยอดอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๘. ประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) เนื่องจากแนวคิดประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) อยู่ในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ที่ครอบคลุมเฉพาะ ๔ จังหวัดภาคใต้ตอนบน คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช แต่หากจะให้มีการพัฒนาทุกพื้นที่ภาคใต้ และการกระจายความเจริญมาสู่พื้นที่ชายแดนใต้ จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงการค้าที่เชื่อมโยงทุกจังหวัดภาคใต้ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายและใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างสมบูรณ์ และเพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้สำเร็จอย่างยั่งยืน

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
ส่วนที่ ๑	
บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๔
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๔
๑.๔ วิธีการศึกษา	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
ส่วนที่ ๒	
กระบวนการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)	๙
๒.๑ Module 1: การกำหนด Focal Question & Timeline	๑๒
๒.๒ Module 2: Strategic Intelligence Scanning (SIS) System	๑๓
๒.๓ Module 3: Environmental Scanning	๑๔
๒.๔ Module 4: Emerging Issues and Trends	๑๖
๒.๕ Module 5: Driving Forces	๑๖
๒.๖ Module 6: Scenario Matrix Critical Uncertainty/ High Uncertainty High Impact (HU & HI)	๑๗
๒.๗ Module 7: Developing Scenarios/ Scenario Stories	๒๑
๒.๘ Module 8: Strategic Options/ Selecting Strategic Options	๒๓
๒.๙ การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)	๒๔
ส่วนที่ ๓	
ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕	๒๙
๓.๑ แนวโน้มสถานการณ์ (Trends) ตามมิติ STEEP	๒๙
๓.๒ แรงผลักดัน (Driving Forces: DFs)	๓๑
๓.๓ ภาพเหตุการณ์ในอนาคต (Future Events)	๔๓
๓.๔ Developing Scenarios/ Scenario Stories	๔๖
๓.๕ การวิเคราะห์ทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options)	๕๓
ส่วนที่ ๔	
สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๓
๔.๑ สรุป	๖๓

	๔.๒ ข้อเสนอแนะ	หน้า
บรรณานุกรม		๖๙
ภาคผนวก		๗๓
		๗๗

		หน้า
ตารางที่ ๑	แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติสังคม	๓๒
ตารางที่ ๒	แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติเทคโนโลยี	๓๕
ตารางที่ ๓	แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติเศรษฐกิจ	๓๖
ตารางที่ ๔	แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติสิ่งแวดล้อม	๓๘
ตารางที่ ๕	แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติการเมือง	๔๐
ตารางที่ ๖	แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติสังคม	๔๓
ตารางที่ ๗	แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติเทคโนโลยี	๔๔
ตารางที่ ๘	แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติเศรษฐกิจ	๔๔
ตารางที่ ๙	แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติสิ่งแวดล้อม	๔๕
ตารางที่ ๑๐	แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติการเมือง	๔๖
ตารางที่ ๑๑	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๑: Cyber Bird	๕๕
ตารางที่ ๑๒	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๒: ช้างติดหล่ม	๕๖
ตารางที่ ๑๓	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๔: สลอลป่วย	๕๗
ตารางที่ ๑๔	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๔: เต่าบิน	๕๙

แผนภาพที่ ๑	แสดงสถิติความสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗- ๒๕๖๔ จากกลุ่มงานเยียวยา ศอ.บต.	๑
แผนภาพที่ ๒	กรวยอนาคต	๙
แผนภาพที่ ๓	กระบวนการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์	๑๑
แผนภาพที่ ๔	Module 1: การกำหนด Focal Question & Timeline	๑๒
แผนภาพที่ ๕	Module 2: ขั้นตอนการทำ Strategic Intelligence Scanning	๑๓
แผนภาพที่ ๖	Module 3: กระบวนการตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)	๑๔
แผนภาพที่ ๗	หลักเกณฑ์การพิจารณา Good Events	๑๕
แผนภาพที่ ๘	Module 5: การค้นหาแรงผลักดัน Driving Forces	๑๖
แผนภาพที่ ๙	หลัก PDCR	๑๗
แผนภาพที่ ๑๐	การจินตนาการภาพหรือสถานการณ์ในอนาคต (Scenario Matrix)	๑๗
แผนภาพที่ ๑๑	การจัดลำดับ DFs ที่มีค่า HU/HI สูงสุด ๑๕ ประเด็น	๑๘
แผนภาพที่ ๑๒	Driving Forces ๑๕ อันดับแรก	๑๙
แผนภาพที่ ๑๓	ตารางแสดงความสัมพันธ์ในตาราง U	๒๐
แผนภาพที่ ๑๔	การตั้งแกน X กับ แกน Y เพื่อเขียนเป็นภาพอนาคต (Scenario)	๒๐
แผนภาพที่ ๑๕	Module 7: ภาพอนาคต (Developing Scenarios/ Scenario Stories)	๒๑
แผนภาพที่ ๑๖	Module 8: การสร้างทางเลือกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options)	๒๓
แผนภาพที่ ๑๗	หลักพึงระลึกในการทำ Strategic Foresight	๒๔
แผนภาพที่ ๑๘	หลักพึงระวัง Successful Trap กับดักแห่งความสำเร็จ	๒๔
แผนภาพที่ ๑๙	ภาพแสดงกระบวนการพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)	๒๕
แผนภาพที่ ๒๐	การแสดง The A-B-C-D Method	๒๖
แผนภาพที่ ๒๑	ภาพแสดง “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕”	๔๗
แผนภาพที่ ๒๒	ภาพแสดง “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕”	๖๖

ส่วนที่ ๑

บทนำ

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พื้นที่ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) พื้นที่ดังกล่าวนี้ประสบปัญหาด้านความมั่นคงจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน มีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประชาชนในพื้นที่โดยรวมและความมั่นคงของประเทศ ด้วยลักษณะพิเศษของสภาพปัญหาที่แตกต่างจากภูมิภาคในส่วนอื่น ๆ ของประเทศนั้น ส่งผลให้รัฐบาลได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับพื้นที่ดังกล่าวเป็นพิเศษ ถึงแม้ว่าสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสถิติความรุนแรงที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗ ที่สถานการณ์ความรุนแรงได้ก่อตัวขึ้น ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลสถิติความสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ.๒๕๖๒ มีจำนวนเหตุการณ์ที่ผ่านการรับรอง ๓ ฝ่าย จำนวน ๑๒๐ ครั้ง ในปี พ.ศ.๒๕๖๓ มีจำนวนเหตุการณ์ที่ผ่านการรับรอง ๓ ฝ่าย ๕๑ ครั้ง และในปี พ.ศ.๒๕๖๔ เหตุการณ์ที่ผ่านการรับรอง ๓ ฝ่าย ๙ ครั้ง ซึ่งลดน้อยลงตามลำดับ (ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ ๑)

สถิติความสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2547 - 2564 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2564)													
ปีที่เกิดเหตุ	จำนวนเหตุการณ์ที่ผ่านการรับรอง 3 ฝ่าย (ครั้ง)	เสียชีวิต			บาดเจ็บ			พิการ			(1) รวมความสูญเสียทางด้านร่างกาย (ราย)	(2) ทรัพย์สิน : บ้านเรือน/ที่ดินเกษตร (ราย)	รวม (1) และ (2)
		ประชาชน (ราย)	เจ้าหน้าที่รัฐ (ราย)	รวม (ราย)	ประชาชน (ราย)	เจ้าหน้าที่รัฐ (ราย)	รวม (ราย)	ประชาชน (ราย)	เจ้าหน้าที่รัฐ (ราย)	รวม (ราย)			
2547	502	180	182	342	180	200	380	18	21	39	761	131	892
2548	856	340	183	503	485	269	754	43	22	65	1,322	228	1,550
2549	1,048	425	184	609	508	351	857	53	32	85	1,551	393	1,944
2550	1,407	645	247	892	897	654	1551	70	32	102	2,545	463	3,008
2551	939	324	177	501	420	675	1095	29	27	56	1,652	298	1,950
2552	826	260	182	472	531	517	1048	38	24	62	1,582	317	1,899
2553	610	244	147	391	355	381	736	44	37	81	1,208	192	1,400
2554	574	272	149	421	402	404	806	41	36	77	1,304	481	1,785
2555	536	232	183	395	788	405	1193	30	29	59	1,647	471	2,118
2556	584	179	204	383	352	559	911	17	41	58	1,352	276	1,628
2557	425	165	117	272	375	305	680	25	20	45	997	593	1,590
2558	304	78	73	151	158	306	464	12	14	26	641	215	856
2559	344	77	89	146	262	386	628	18	29	47	821	433	1,254
2560	174	42	52	94	172	205	377	11	13	24	495	282	777
2561	153	47	39	86	107	110	217	5	11	16	319	192	511
2562	120	41	40	81	105	147	252	3	17	20	353	200	553
2563	51	11	20	31	61	105	166	2	3	5	202	69	271
2564	9	0	6	6	2	11	13	0	0	0	19	2	21
รวม	9,440	3,582	2,194	5,776	6,158	5,970	12,128	459	408	867	18,771	5,236	24,007

ที่มา : กลุ่มงานเฝ้าระวัง ศอ.บต.

แผนภาพที่ ๑ แสดงสถิติความสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗-๒๕๖๔ จากกลุ่มงานเฝ้าระวัง ศอ.บต.^๑

^๑ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. สถิติความสูญเสียจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (เหตุการณ์ที่ ๓ ฝ่ายรับรอง) ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗-๒๕๖๔. เข้าถึงจาก <https://www.sbpac.go.th/?p=55404>

แต่อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะการก่อความไม่สงบในลักษณะที่มีการใช้ความรุนแรงเท่านั้น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีมูลเหตุหรือปัจจัยที่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า มีความซับซ้อนเชื่อมโยงด้วยปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานทางด้านประวัติศาสตร์ การเมือง เชื้อชาติ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม และภาษา เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อนและมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาระหว่างประเทศและการเมือง การปกครองภายในประเทศอีกด้วย ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยได้มีความพยายามในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมือง รวมทั้งโครงสร้างชนชั้นนำในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะเรื่องการปกครอง ระบบการศึกษาแบบอิสลาม รวมทั้งระบบกฎหมายให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น ซึ่งบริบทภายในพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน(Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) หรือที่เรียกว่า “VUCA WORLD” ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ท่ามกลางความสลับซับซ้อนยากจะคาดเดา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ในอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้ย่อมได้รับผลกระทบนี้เช่นกัน ทั้งจากความสลับซับซ้อนและความไม่แน่นอนที่มีความเกี่ยวข้องกับทุกมิติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

จากสถานการณ์ข้างต้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นของนโยบายการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างให้ความสำคัญกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสภาพทางภูมิรัฐศาสตร์ที่อยู่ห่างไกลจากการบริหารราชการจากส่วนกลางและมีพื้นที่ติดกับเพื่อนบ้านที่มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันและมีเอกลักษณ์เฉพาะ ภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่มีความไม่สงบจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประกอบกับความไม่เข้าใจกัน เกิดความหวาดระแวงในความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน ทำให้ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๒๑ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อ ๒๔ มกราคม ๒๕๒๑ ได้กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๒๑-๒๕๔๐) เป็นนโยบายแรกที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทุกด้าน และมุ่งประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดให้เป็นนโยบายเร่งด่วนผ่านการจัดตั้งกลไกพิเศษ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัตินอกเหนือกลไกปกติผ่านการจัดตั้ง “ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)” ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๔ และมีการปรับโครงสร้างใหม่ ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓^๒ โดยกำหนดให้ ศอ.บต. เป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ

^๒ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. ประวัติความเป็นมา. เข้าถึงจาก https://www.sbpac.go.th/?page_id=6568

และความคล่องตัวต่อการพัฒนาเชิงรุกในพื้นที่ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการบูรณาการแผนงาน/โครงการและใช้ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพได้

ด้วยเหตุนี้ การนำกระบวนการจัดทำภาพอนาคตกับการพัฒนาในระดับพื้นที่มาประยุกต์ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมและการจัดทำข้อเสนอแนะทางยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะสามารถนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระดับพื้นที่ เพื่อรองรับกับปัญหาและความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างรอบด้านมากที่สุด ซึ่งจะทำให้สามารถมองเห็นภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้และแนวโน้ม รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ได้ ดังนั้น การพิจารณาและการทำความเข้าใจต่อปัญหาในพื้นที่ทุก ๆ มิติ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์และรอบด้านมากที่สุด ซึ่งแนวทางเหล่านี้ คงไม่มีวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่เป็นสูตรสำเร็จ อีกทั้งยังต้องอาศัยประสบการณ์ของบุคลากรที่มีมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์อย่างเหมาะสม และดำเนินการให้ครอบคลุมทุกมิติ จึงเป็นที่มาของความร่วมมือระหว่าง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ ๑) สถาบันพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ๒) หน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) และ ๓) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศศย.สปท.) เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาในระดับพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนำไปสู่การประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” ระหว่างวันที่ ๑-๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย (๑) กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (๒) กลุ่มผู้นำชุมชน และ (๓) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามมิติ STEEP (ด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง) ภายในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และ ๔) อำเภอของจังหวัดสงขลา รวมถึงบุคลากรและผู้ทรงคุณวุฒิของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น ๕๕ ท่าน

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและคลังสมองของกองทัพไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมองภาพอนาคตในระดับพื้นที่ จึงได้นำกระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Strategic Foresight) มาใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว เพื่อมองภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ ซึ่งกล่าวได้ว่า การจัดทำภาพอนาคตกับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสำคัญสำหรับหน่วยงานในพื้นที่เป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถเตรียมการหามาตรการเพื่อรองรับกับปัญหาต่าง ๆ หรือความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และยังเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์และประเมินสภาพแวดล้อมทางด้านยุทธศาสตร์ผ่านการนำกระบวนการจัดทำภาพอนาคต (Strategic Foresight) กับการพัฒนาในระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถวาดภาพอนาคต

ภายใต้สถานการณ์ที่มีความผันผวน ไม่แน่นอน สลับซับซ้อน และคลุมเครือ ประกอบกับสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนสูง (High Uncertainty) ซึ่งหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบสูง (High Impact) ต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ได้ อีกทั้งยังสามารถนำภาพอนาคตที่ได้มาวิเคราะห์และกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม เพื่อรองรับต่อความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในระดับพื้นที่ เพื่อให้ได้ภาพอนาคตที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในระดับพื้นที่ ผ่านกระบวนการระดมสมองร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การประเมินสภาพแวดล้อมในอนาคต แนวโน้ม และผลกระทบท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ ได้อีกด้วย

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อหาแนวโน้มและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

๑.๒.๒ เพื่อจัดทำภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

๑.๒.๓ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะทางด้านยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระดับพื้นที่

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

การจัดทำเอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working paper) เรื่อง “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” มีขอบเขตการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขอบเขตด้านประชากร เอกสารวิชาการนี้ เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างจาก (๑) กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (๒) กลุ่มผู้นำชุมชน และ (๓) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามมิติ STEEP (ด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง) ภายในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา รวมถึงบุคลากรและผู้ทรงคุณวุฒิของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ภาคผนวก ข)

ขอบเขตด้านเนื้อหา เอกสารวิชาการนี้ มุ่งศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

ขอบเขตด้านระยะเวลา การประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนภาคใต้ Strategic Foresight Workshop ในหัวข้อ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” กับการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในระดับพื้นที่” ระหว่างวันที่ ๑-๔ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๔ วิธีการศึกษา

เอกสารวิชาการฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาได้แบ่งการดำเนินการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดการการประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight Workshop) ในหัวข้อ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” กับการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในระดับพื้นที่” ดำเนินการผ่านกระบวนการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคตศึกษา เพื่อเป็นการคาดการณ์ภาพอนาคตจากเหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตและอาจส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนองค์กรหรือประเทศอย่างรุนแรงได้ ซึ่งภาพที่ได้จะนำไปสู่การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) ความสำเร็จของประเด็นยุทธศาสตร์ ตลอดจนนำเสนอประเด็นยุทธศาสตร์ทางเลือก (Strategic Options) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพประเด็นที่เป็นโอกาสและพิจารณาแนวทางในการป้องกันประเด็นที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความมั่นคงในระดับพื้นที่ได้

๑.๔.๒ สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทราบถึงแนวโน้ม และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

๑.๕.๒ สามารถคาดการณ์และมองภาพอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

๑.๕.๓ ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในระดับพื้นที่ อีกทั้งสามารถเป็นข้อมูลทางวิชาการให้แก่กองทัพ และหน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไปได้

ส่วนที่ ๒

กระบวนการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)

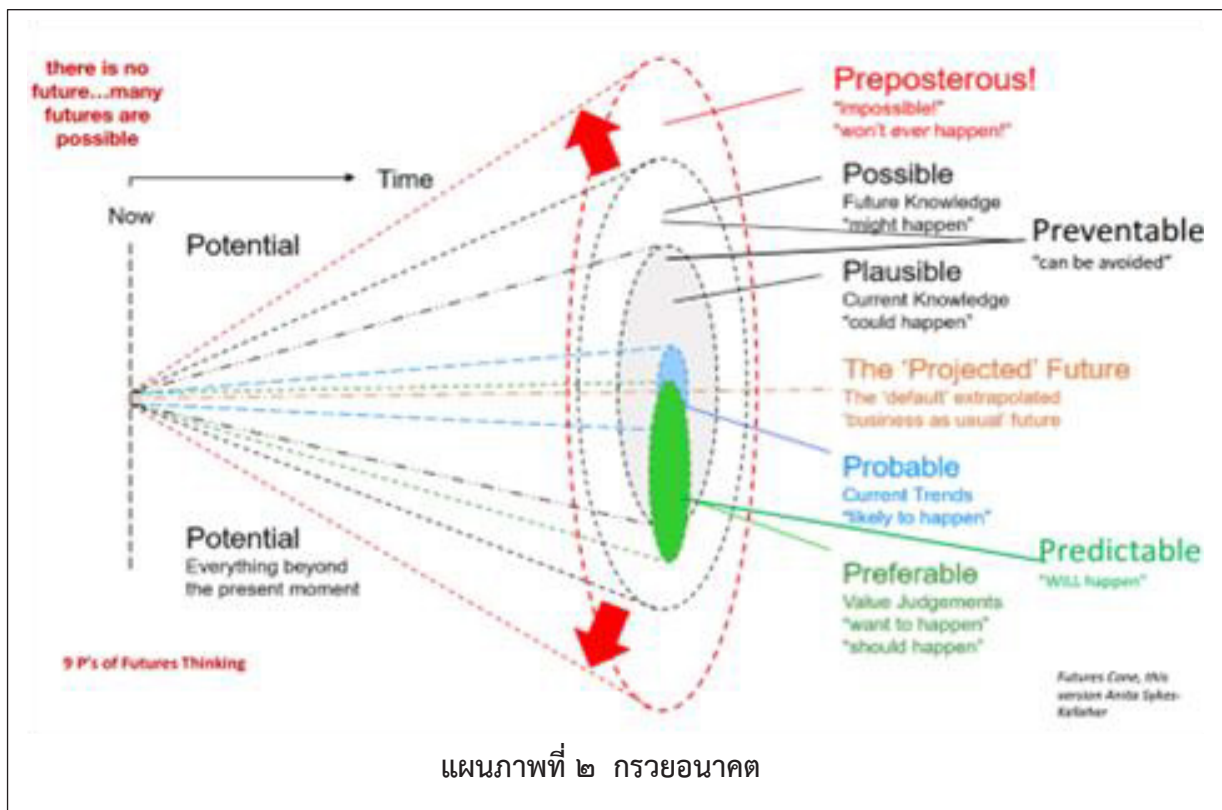

ส่วนที่ ๒

กระบวนการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)

การมองภาพอนาคต (Foresight)^๓ คือ การวิเคราะห์ คาดการณ์ และอธิบายการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต หรือเพื่อออกแบบอนาคตที่พึงประสงค์ ทำให้การจัดทำภาพอนาคตที่เกิดขึ้นนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการสถานการณ์หรือความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในอนาคตด้วยการเตรียมทางเลือกที่เหมาะสม โดยกระบวนการจัดทำภาพอนาคตเปรียบได้กับการทำ Strategic Thinking ซึ่งผลลัพธ์สุดท้ายที่จะได้จากกระบวนการจัดทำภาพอนาคต คือ ทางเลือกที่เหมาะสม (Strategic Option) ซึ่งจะเป็นทางเลือกสำหรับผู้บริหาร องค์กร กองทัพ หรือประเทศในการตัดสินใจที่อยู่ภายใต้ Possible Scenarios ดังนั้น การจัดทำภาพอนาคต (Foresight Framework) จึงเชื่อมโยงกับการจัดทำยุทธศาสตร์ (Strategy)

แผนภาพที่ ๒ กรวยอนาคต

กรวยอนาคต (Future Cone) จะแสดงให้เห็นถึงหลักการในการพิจารณาและวิเคราะห์ภาพอนาคต ซึ่งจะต้องสามารถบ่งชี้และทดสอบสมมติฐานได้ โดยหลักการประกอบด้วยหลัก 4P ได้แก่

^๓ สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (๒๕๖๒) เครื่องมือการมองอนาคต (Foresight Tools). กรุงเทพฯ

๑) Possible (เป็นไปได้) พิจารณาถึงเหตุการณ์ หรือภาพอนาคตที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นว่าโอกาสที่จะเกิดขึ้นนั้นมีมากหรือน้อย

๒) Plausible (มีเหตุผลว่าจะเกิดขึ้นได้) พิจารณาถึงเหตุการณ์ หรือภาพอนาคตที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น หากมีบางเหตุ บางปัจจัยเกิดขึ้น และนำไปสู่ภาพอนาคตนั้น ๆ มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากพอ

๓) Probable (อาจจะเกิดขึ้นได้) พิจารณาถึงเหตุการณ์ หรือภาพอนาคตที่น่าจะเกิดขึ้น เช่น จากเหตุการณ์ที่ปรากฏน่าจะนำไปสู่ผลอันเป็นภาพอนาคตดังกล่าว

๔) Preferable (อยากให้เกิด) พิจารณาถึงเหตุการณ์ หรือภาพอนาคตที่เราอยากให้เกิดขึ้น

สำหรับกระบวนการ Strategic Foresight^๔ คือ กระบวนการคาดการณ์อนาคตอย่างเป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมืองและการทหารที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันผ่านแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลและข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งฉากทัศน์ในอนาคต (Future Scenario) ของเหตุการณ์ (Events) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลาที่ถูกระบุไว้ใน Focal Question ดังนั้น จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับทุกเหตุการณ์ที่คาดว่าจะปรากฏขึ้นในแต่ละฉากทัศน์ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทาง นโยบายและยุทธศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมต่อบริบททางสังคมในอนาคต การจัดทำภาพแนวโน้มในอนาคตเป็นการนำประเด็นที่มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน (Common Ground Key Issues) ของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder) มาทำการวิเคราะห์โดยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้ทำการสรุปกระบวนการและขั้นตอนของกระบวนการ Strategic Foresight ออกเป็น ๘ Module ดังนี้

Module 1: Focal Question & Timeline

การกำหนดโจทย์ในการจัดทำภาพอนาคต ทำให้เห็นขอบเขตและบริบทของข้อมูลเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง และช่วงเวลาในอนาคตที่ต้องการศึกษา เช่น ต้องการจัดทำภาพอนาคตในระดับใด ครอบคลุมพื้นที่กว้างเพียงใดและเป็นภาพอนาคตในระยะไกลเพียงใด (กี่ปี) เป็นต้น

Module 2: Strategic Intelligence Scanning (SIS)

การค้นหาและรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของเหตุการณ์ (Events) ที่คล้ายคลึงกัน นำมาจัดเป็นกลุ่มเหตุการณ์ (Cluster) เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบ (Pattern) และแนวโน้ม (Trends) ของเหตุการณ์ในอนาคต

Module 3: Environmental Scanning

กระบวนการตรวจสอบสภาพแวดล้อมเพื่อหาตัวสัญญาณที่อาจส่งผลกระทบต่อด้านบวกและลบในแนวระนาบแบบกระจายกว้างครอบคลุมในทุกมิติของ STEEP เรียกรวมที่ได้จากการตรวจสอบสภาพแวดล้อมนี้ว่า “เหตุการณ์” (Events)

Module 4: Emerging Issues and Trends

^๔ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๔). เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี “คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)”. กรุงเทพฯ

ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมไว้ในรูปแบบของเหตุการณ์ (Events) จาก Module 3 Environmental Scanning จะถูกนำมาพิจารณากระทั่งออกมาเป็น Trends ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใน Module 4 Emerging Issues and Trends นี้ จึงเป็นการยกตัวอย่างของการหา Events และ Signals ที่จะเป็น Trends และเกี่ยวข้องกับ Focal Questions ที่กำหนด

Module 5: Driving Forces

การหา Driving Forces (DF) ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดแนวโน้ม (Trends) ของเหตุการณ์ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางตรงและทางอ้อม

Module 6: Scenario Matrix

การจินตนาการภาพหรือสถานการณ์ในอนาคต ณ จุดเวลาที่กำหนดไว้ใน Focal Questions และการสร้างความสัมพันธ์ในตารางความไม่แน่นอน (ตาราง U)

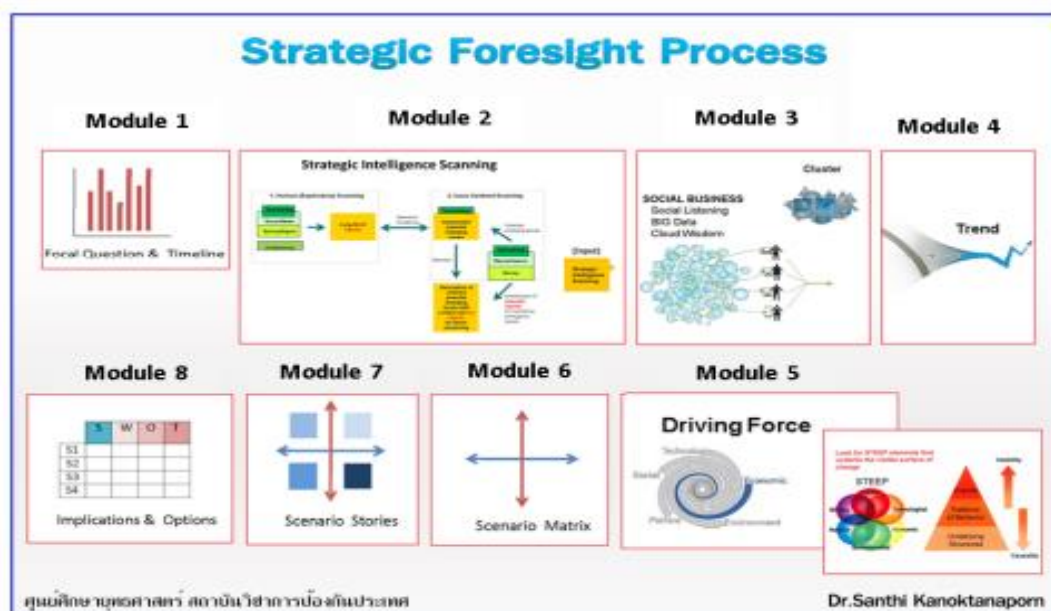
Module 7: Developing Scenarios/ Scenario Stories

ภาพอนาคต ๔ ภาพ ที่เป็นการสร้างแบบ Deductive บนพื้นฐานของเหตุการณ์อนาคตที่มีความไม่แน่นอนสูง และมีผลกระทบสูง (High Uncertainty and High Impact)

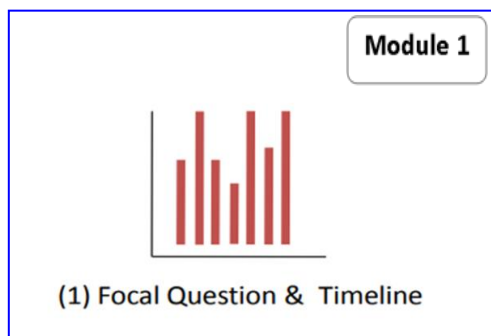
Module 8: Strategic Options/ Selecting Strategic Options

ภาพอนาคตทั้ง ๔ ภาพจะนำไปวิเคราะห์หาโอกาสและอุปสรรค (Opportunities and Threats) เพื่อสร้างทางเลือกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options)

โดยกระบวนการของการจัดทำภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ทั้งหมด ๘ ขั้นตอน มีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๓ กระบวนการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์

แผนภาพที่ ๔ Module 1: การกำหนด Focal Question & Timeline

Focal Questions คือ โจทย์ หรือ กรอบแนวทางในการศึกษา หรือการคิดค้นหาทางเลือกใหม่ ซึ่ง Focal Questions จะเป็นสิ่งควบคุมให้การศึกษาดำเนินไปตามกรอบที่กำหนด ส่วนมาก Focal Questions มักจะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- เป็นประเด็นที่มีความสำคัญ (Critical issues) หรือเป็นปัญหาร้ายแรง (Wicked Problems) ที่องค์กรต้องการการตัดสินใจ แต่ยังหาคำตอบไม่ได้และไม่ใช่ความเป็นจริงที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน
- เป็นประเด็นสำคัญ (Critical issues) หรือปัญหาร้ายแรง (Wicked Problems) ที่เกิดขึ้นนั้น อาจเป็นสิ่งที่องค์กรต้องเผชิญเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นความท้าทายที่ไม่เคยมีมาก่อนซึ่งมาจากหลายสาเหตุ จึงยากที่จะอธิบายหรือหาคำตอบในการแก้ไขที่ถูกต้องได้
- เป็นประเด็นที่สร้างความขัดแย้ง หรือส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) มากยิ่งเป็นปัญหาร้ายแรง (Wicked Problems)
- เป็นประเด็นที่มีความไม่แน่นอน (Uncertainty)ว่าจะเกิดหรือไม่ในอนาคต แต่หากเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อองค์กรหรือสังคมอย่างรุนแรง ซึ่งแม้ว่าประเด็นนั้นจะมีการส่งสัญญาณออกมาตั้งแต่ในปัจจุบัน แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะหาคำตอบสุดท้ายออกมา
- เป็นคำถามที่ถูกตั้งขึ้น แล้วทำให้ได้คำตอบที่ดีที่สุดคำตอบแรก คือ “ไม่รู้”

การกำหนด Focal Questions จึงเป็นเสมือนการสร้างขอบเขตในการคิดวิเคราะห์ให้ผู้วิเคราะห์ ไม่หลุดออกไปจากกรอบเวลาและประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการตั้ง Focal Questions ที่ดีและครอบคลุมเนื้อหาจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจจากผู้คนได้มาก

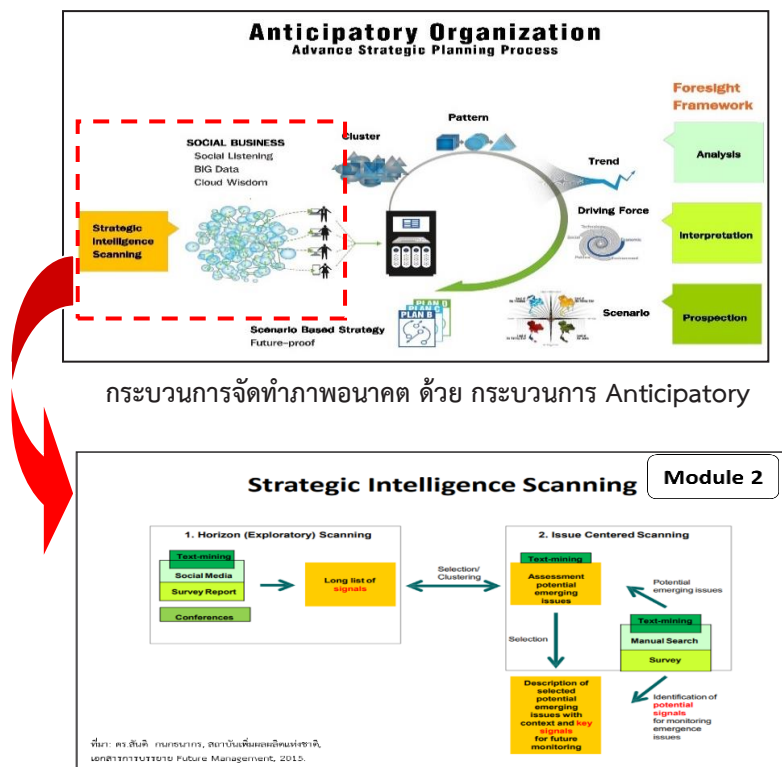
Timeline คือ จุดเวลาที่ต้องการ เมื่อผู้วิเคราะห์ทำการวิเคราะห์จะต้องเป็นการจินตนาการถึงภาพอนาคต ณ จุดเวลาที่ถูกกำหนดไว้ใน Focal Questions

สิ่งที่ต้องพึงตระหนัก คือ การกำหนดขอบเขตที่แคบมากอาจทำให้ลงรายละเอียดในการวิเคราะห์ได้ลึก แต่ก็อาจไม่ครอบคลุมได้อย่างทั่วถึง **ในทางกลับกัน** การกำหนดขอบเขตที่กว้างไปก็ทำให้การวิเคราะห์ผล

ไม่สามารถลงลึกในรายละเอียดได้ ภาพที่ออกมาก็อาจจะคลาดเคลื่อน ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงควรกำหนดโจทย์ที่มีขอบเขตเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และทรัพยากรที่มีอยู่

๒.๒ Module 2: Strategic Intelligence Scanning (SIS) System

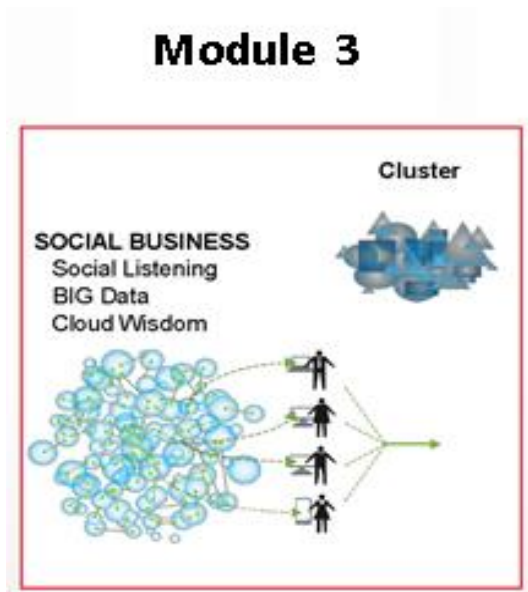
Strategic Intelligence Scanning (SIS) เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการ Anticipatory Organization Advance Strategic Process ซึ่งขั้นตอนการทำ Strategic Intelligence Scanning (SIS) คือ การค้นหาและรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของเหตุการณ์ (Events) ซึ่งจำนวนความถี่ของการเกิดเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หากมีจำนวนการเกิดบ่อย เราจะรวมเรียกสิ่งที่เกิดขึ้นว่า “สัญญาณ” (Signal) และสัญญาณที่มีการเกิดขึ้นบ่อย ๆ ในหลาย ๆ พื้นที่จะจัดเป็นกลุ่มเหตุการณ์ (Cluster) ซึ่งกระบวนการนี้ จะถูกกระทำซ้ำ ๆ กันจนทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถมองเห็นเป็นรูปแบบ (Pattern) กระทั่งเห็นแนวโน้ม (Trends) ของสถานการณ์อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ กระบวนการนี้จึงให้ “ผลลัพธ์” ที่มีความสำคัญต่อการสร้างภาพอนาคตนั้นคือ **ตัวผลักดัน** หรือ **Driving Force (DF)** โดยการทำ Strategic Intelligence Scanning จะเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการ Anticipatory Organization Advance Strategic Process จะเห็นว่า ขั้นตอนการทำ Strategic Intelligence Scanning จะทำการตรวจสอบสภาพแวดล้อมใน ๒ ลักษณะ คือ Horizontal Scanning และ Issues Center Scanning ซึ่งทั้ง ๒ ลักษณะมีความสำคัญมาก โดยความแตกต่างของวิธีการจะช่วยทำให้เราได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ไปใช้ในการสร้างภาพอนาคตต่อไป รายละเอียดจะกล่าวใน Module 3 Environmental Scanning ต่อไป

แผนภาพที่ 5 Module 2: ขั้นตอนการทำ Strategic Intelligence

๒.๓ Module 3: Environmental Scanning

Environmental Scanning เป็นกระบวนการตรวจสอบสภาพแวดล้อมเพื่อหาสัญญาณที่อาจส่งผลกระทบต่อด้านบวกและลบในแนวระนาบ ครอบคลุมในทุกมิติ เรียกผลที่ได้จากตรวจสอบสภาพแวดล้อมนี้ว่า “เหตุการณ์” (Events) ซึ่งเมื่อมีการสะสมเหตุการณ์ไว้มากก็จะทำให้เห็นแนวโน้ม (Trends) ที่สามารถวิเคราะห์เพื่อคาดการณ์เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถอธิบายถึงแรงผลักดัน (Driving forces) ที่อยู่เบื้องหลังได้ ซึ่ง Environmental Scanning ใน Module 3 Environmental Scanning จะมี ๒ ขั้นตอน

แผนภาพที่ ๖ Module 3: กระบวนการตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)

๑) Horizontal Scanning/ Issues Center Scanning/ STEEP-M

Horizontal Scanning

ในส่วนของ Horizon Scanning เป็นการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ข้อมูลมีความกว้าง มาจากแหล่งข้อมูลจำนวนมาก และหลากหลาย เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับมุมมองที่กว้างและครอบคลุมสภาพแวดล้อมในทุกมิติ (comprehensive) อาจค้นพบเหตุการณ์ (Events) ที่เหมือนกันหรือคล้ายกันจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ใช่เรื่องผิด แต่กลับเป็นสิ่งที่ดีที่นักวิเคราะห์แต่ละคนมีแหล่งข้อมูลเฉพาะของตนเองเพื่อพยายามหลีกเลี่ยงการทับซ้อนและเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลไปพร้อมกัน

Issues Center Scanning

จากข้างต้นจะพบว่า ขอบเขตของการตรวจสอบสภาพแวดล้อมแบบ Horizon Scanning จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากมาจากแหล่งข้อมูลที่มากมายและใช้การค้นหาที่กว้าง ซึ่งจะแตกต่างจากการตรวจสอบสภาพแวดล้อมแบบ Issue Centered Scanning ที่จะทำได้ข้อมูลเชิงลึกของเหตุการณ์ที่ละเอียด

กว่าเดิมหรือเป็นข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับ Events ที่ได้จากการทำ Horizontal Scanning จะถูกนำมาจัดกลุ่มรวมกันเป็น Clusters หรือ Trends เพื่อยืนยันข้อมูลให้มีความชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น ซึ่ง Issues Center Scanning จะเป็นข้อมูลที่มีความเจาะจงต่อ Events ที่เกี่ยวข้องกับ Focal Questions หรือแผนงานที่กำลังศึกษาอยู่

STEER-M

จากการตรวจสอบสภาพแวดล้อมแบบ Horizon scanning และ Issues Center Scanning ที่เกิดขึ้นจาก Events ซึ่งสัมพันธ์หรือมีความเกี่ยวข้องกับ Focal Questions ที่เรากำหนดไว้ จะมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์โดยใช้หลักการของ STEER-M ซึ่งเป็นข้อมูลหรือเหตุการณ์ทางสังคม (Social) เทคโนโลยี (Technology) เศรษฐกิจ (Economic) สิ่งแวดล้อม (Environment) การเมือง (Political) และการทหาร (Military) ซึ่งจะช่วยให้เห็นได้ว่า เหตุการณ์ (Event) และแนวโน้ม (Trend) นั้นมีความเกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อมิติต่าง ๆ ในทิศทางใด ทั้งนี้ ข้อมูลที่จะใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมให้พิจารณาจากข้อมูลเชิงทุติยภูมิ (Secondary Research/ Desk Research) ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้ หรือเป็นแหล่งข้อมูลที่มาจากสถาบัน/งานวิจัยที่มีการวิเคราะห์ไว้แล้ว เช่น Shaping Tomorrow, US National Intelligence Council, Singapore Horizon Scanning, Trend watching firms (Futures Company, Trend watching) เป็นต้น

๒) การพิจารณา Good Events vs. Poor Events

การวิเคราะห์เหตุการณ์ (Events) ว่าเรื่องใดเป็น Good Events หรือ Poor Events ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของผู้วิเคราะห์เกี่ยวกับ Focal Question ที่จะศึกษา รวมถึงความเข้าใจในกระบวนการวิเคราะห์ด้วยระบบ Strategic Intelligence Scanning (SIS) ซึ่งการพิจารณาเลือกเหตุการณ์ที่ดี (Good Events) สามารถเป็นตัวแทนของข้อมูลขนาดใหญ่ได้ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาขอบเขตของเนื้อหาที่พึงตระหนัก

หลักเกณฑ์การพิจารณา Good Events

(๑) เหตุการณ์ที่ดีต้องมีกรอบเวลา พื้นที่ของผลกระทบ ตัวเลขหรือจำนวนเงิน

เช่น “South Korea culls over 6 percent of poultry to curb bird flu”

(๒) เหตุการณ์ที่ดีต้องมีความสำคัญและมีผลกระทบ

เช่น “Worst Ebola Outbreak in Seven Years Kills 83 in Guinea”

(๓) เหตุการณ์ที่ดีต้องไม่ใช่ส่วนเล็กของงานชิ้นใหญ่

เช่น “Thailand Protests: Bangkok Shutdown”

(๔) เหตุการณ์ที่ดีต้องเกี่ยวข้องกับความเสี่ยง โอกาส และมีผลกระทบ

เช่น “Largest Known Rare Earth Mineral Deposit Discovered”

(๕) มีความเกี่ยวข้องและเหมาะสมสำหรับหัวข้อที่ศึกษา หรือสัมพันธ์กับภารกิจของหน่วยงาน

แผนภาพที่ ๗ หลักเกณฑ์การพิจารณา Good Events

๒.๔ Module 4: Emerging Issues and Trends

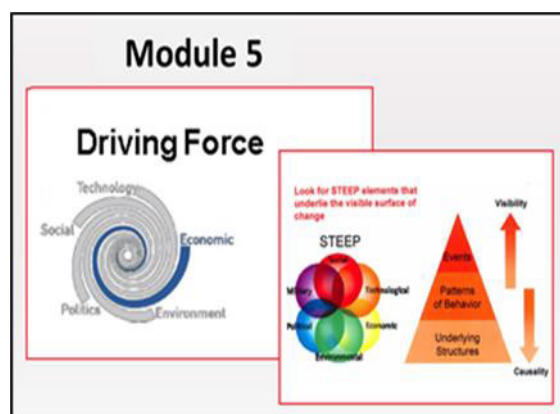
จากกระบวนการ Strategic Intelligence Scanning (SIS) ใน Module 3 Environmental Scanning จะได้ข้อมูลในรูปแบบของ “Events” ที่ส่งสัญญาณ (Signal) ที่น่าสนใจและอาจมีนัยสำคัญมากขึ้นในอนาคต ใน Module 4 จึงเป็นการจัดกลุ่ม “Events” ที่เกิดขึ้นและมีลักษณะร่วมกันเป็น “Cluster” ซึ่ง Cluster ที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ จะทำให้ผู้วิเคราะห์มองเห็นรูปแบบของเหตุการณ์ เรียกว่า “Pattern” และสามารถคาดการณ์ถึง “Trends” หรือแนวโน้มของเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ Module 4 จึงให้ “ผลลัพธ์” ที่มีความสำคัญต่อการสร้างภาพอนาคตในขั้นต่อไปเป็นอย่างยิ่ง ตัวอย่างของการหา Events และ Signals ที่จะนำไปพิจารณาว่า สัญญาณดังกล่าวจะมีความชัดเจนพอที่จะเป็น Trends และเกี่ยวข้องกับ Focal Questions ที่กำหนดได้หรือไม่

หมายเหตุ: Trend ที่จะนำมาวิเคราะห์หา Driving forces ในการจัดทำภาพอนาคต เราจะใช้เฉพาะ Trend ที่จัดในกลุ่ม “ความไม่แน่นอน (Uncertainty)” เป็น Trends ของกลุ่มเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นในอนาคตก็ได้ เหตุการณ์นั้นอาจเป็นเรื่องดีหรือเรื่องไม่ดีก็ได้ ประกอบกับความเข้มของสัญญาณนั้นในปัจจุบัน อาจเป็นเพียงสัญญาณอ่อน ๆ พอสังเกตเห็น แต่ในอนาคตอาจชัดเจนขึ้นกลายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก ซึ่งหากเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นจริงก็จะทำให้เป้าหมายที่กำหนดไว้ในอนาคตนั้น “พลิกผัน” หรือ “เปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง”

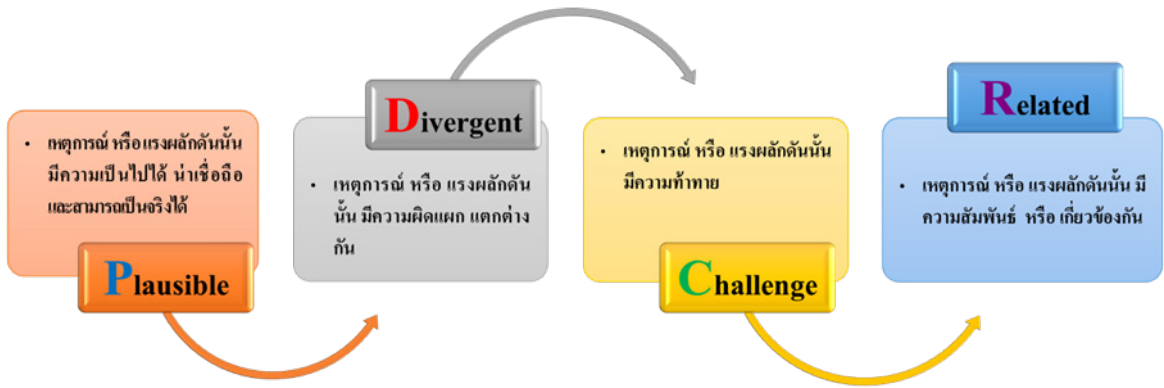
๒.๕ Module 5: Driving Forces

การหา Driving Forces (DF)

Driving Forces (DF) หมายถึง แรงผลักดันที่ทำให้แนวโน้ม (Trends) ของเหตุการณ์ (Events) ขยับเคลื่อนไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการหา DF จะใช้หลักการพิจารณาแรงผลักดันที่เรียกว่า “หลัก PDCR” ประกอบด้วย Plausible: แรงผลักดันนั้น มีความเป็นไปได้ น่าเชื่อถือ และสามารถเป็นจริงได้ Divergent: แรงผลักดันนั้นมีความผิดแผกและแตกต่างกัน Challenge: แรงผลักดันนั้นมีความท้าทาย Related: แรงผลักดันนั้นมีความสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องกัน

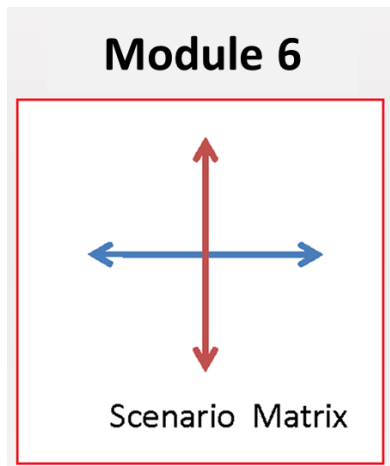
แผนภาพที่ ๘ Module 5: การค้นหาแรงผลักดัน Driving Forces

แผนภาพที่ ๙ หลัก PDCR

๒.๖ Module 6: Scenario Matrix Critical Uncertainty/ High Uncertainty / High Impact (HU & HI)

Scenario Matrix คือ การจินตนาการภาพหรือสถานการณ์ในอนาคต ณ จุดเวลาที่กำหนดไว้ใน Focal Question ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ภาพ ตั้งแต่ภาพที่ดีที่สุด (+,+) ไปถึงภาพที่แย่ที่สุด (-,-) โดยภาพแต่ละภาพจะเปรียบเสมือนปลายทางหรือเป้าประสงค์ (ENDs) ทางยุทธศาสตร์ ที่นักวิเคราะห์หรือนักยุทธศาสตร์จะต้องนำไปคิดหาวิธีการที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย (WAY) พร้อมด้วยเครื่องมือ (MEAN) ที่จะใช้ในการก้าวไปสู่เป้าหมายและป้องกันปัจจัยที่อาจกระทบต่อปลายทางของแต่ละภาพ ซึ่งภาพทั้ง ๔ ภาพนี้จะเกิดจากการตัดกันของภาพเหตุการณ์ในอนาคต (Future Event) ที่มาจากการพิจารณา Driving forces ที่มีค่าความไม่แน่นอนสูงและส่งผลกระทบต่อในระดับรุนแรงมาก (High Uncertainty and High Impact: HU & HI)

แผนภาพที่ ๑๐ การจินตนาการภาพหรือสถานการณ์ในอนาคต(Scenario

สำหรับ Module 6 Scenario Matrix Critical Uncertainty/ High Uncertainty/ High Impact มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดกลุ่ม Driving Forces (DF) ในแต่ละมิติให้ครบตาม STEEP – M และหา Common Driving Force (CDF)

Common Driving Force (CDF) เป็นตัวขับเคลื่อนร่วม ที่เกิดจากการให้ Stakeholders พิจารณาและให้คะแนนความสำคัญต่อ DF ทั้งหมด โดยใช้การ Vote หรือการใช้ Platform สำเร็จรูปต่าง ๆ เช่น Google Form, Microsoft Forms, Line เป็นต้น โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ รอบ คือ

รอบที่ ๑ การหา High Uncertainty (HU) ด้วยการพิจารณาหา DF ที่มีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นมากที่สุด

รอบที่ ๒ หา High Impact (HI) ด้วยการพิจารณาหา DF ที่คาดว่าหากเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบมากที่สุด

เมื่อได้ผลการ Vote แล้ว นำ DF ที่มีค่า HU และ HI สูงสุด ๑๕ อันดับแรกของแต่ละรอบมาจัดลำดับให้ครอบคลุมทุกมิติของ STEEP-M แล้วทำการ Vote HU และ HI ที่เหลือ ๑๕ อันดับนั้นอีกอย่างละ ๑ รอบเพื่อรวม Score ค่าคะแนนของ HU + HI จาก DF แต่ละตัว เพื่อจัดเรียงลำดับจากคะแนนรวมสูงสุดลงมา DF จากภาพในวงกลมสีแดง คือ DF ที่ให้ค่า HU+HI สูงสุด ๖ ตัวแรก ซึ่งจะถูกนำมาพิจารณาหา Future events ต่อไปตามตัวอย่าง

ผลจาก Google Form ในการจัดลำดับ DF 35 ประเด็น ได้ CDF ที่มีค่า HU/HI สูงสุด 15 อันดับแรก ดังนี้

Top DF by High Uncertainty: HU				Top DF by High Impact : HI			
อันดับที่	มิติ	Driving Force	จำนวน HU	อันดับที่	มิติ	Driving Force	จำนวน HI
1	มิติด้านเศรษฐกิจ	เศรษฐกิจโลกที่ปั่นป่วน (Global economic disorder)	54	1	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม (Environmental degradation) และ ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	55
2	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การเสื่อมสภาพของสิ่งแวดล้อม (Environmental degradation) และ ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	53	2	มิติการเมือง	ความเชื่อมโยงทางสังคม / ระบบอุปถัมภ์	53
3	มิติด้านสังคม	โรครูปดีใหม่	51	3	มิติด้านสังคม	โรครูปดีใหม่	49
4	มิติด้านสังคม	Generation Change	47	4	มิติด้านเศรษฐกิจ	ความแตกต่างทางเศรษฐกิจ	46
5	มิติการเมือง	ความเชื่อมโยงทางสังคม / ระบบอุปถัมภ์	47	5	มิติด้านสังคม	Generation Change	45
6	มิติด้านเทคโนโลยี	การพลิกผันทางดิจิทัล (Digital disruption) / Digital platform	44	6	มิติด้านเทคโนโลยี	การพลิกผันทางดิจิทัล (Digital disruption) / Digital platform	45
7	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การบูรณาการภาครัฐในกฎระเบียบ มาตรฐาน การปฏิบัติ	40	7	มิติด้านเศรษฐกิจ	เศรษฐกิจโลกที่ปั่นป่วน (Global economic disorder)	44
8	มิติด้านเศรษฐกิจ	ความแตกต่างทางเศรษฐกิจ	38	8	มิติด้านสังคม	ความเชื่อมโยงในสถาบันพลังแห่งชาติ	39
9	มิติด้านเทคโนโลยี	พื้นที่สารสนเทศที่ไม่ถูกควบคุม (Unregulated information space)	37	9	มิติด้านเทคโนโลยี	พื้นที่สารสนเทศที่ไม่ถูกควบคุม (Unregulated information space)	37
10	มิติด้านสังคม	ความเชื่อมโยงในสถาบันพลังแห่งชาติ	36	10	มิติด้านเศรษฐกิจ	ภาวะหนี้ครัวเรือน	36
11	มิติด้านสังคม	ค่านิยมของคนในชาติ	36	11	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การบูรณาการภาครัฐในกฎระเบียบ มาตรฐาน การปฏิบัติ	36
12	มิติด้านเศรษฐกิจ	การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่ระดับถาวร	33	12	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การขยายตัวของเมืองและประชากร	35
13	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การขยายตัวของเมืองและประชากร	32	13	มิติด้านเทคโนโลยี	กระแสการไหลอิสระของข้อมูล (Free flow of information)	33
14	มิติด้านเทคโนโลยี	กระแสการไหลอิสระของข้อมูล (Free flow of information)	31	14	มิติด้านสังคม	ค่านิยมของคนในชาติ	32
15	มิติการเมือง	ค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมือง	31	15	มิติการเมือง	ค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมือง	31

แผนภาพที่ ๑๑ การจัดลำดับ DFs ที่มีค่า HU/HI สูงสุด ๑๕ ประเด็น

• Driving Forces 15 อันดับแรก (HU+HI)

อันดับ	มิติ	Driving Forces	คะแนน HU	คะแนน HI	HU+HI
1	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การเสื่อมสลายของสิ่งแวดล้อม (Environmental degradation) และ ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	14	15	29
2	มิติด้านสังคม	โรคลูปตีใหม่	13	13	26
3	มิติการ เมือง	ความเหลื่อมล้ำทางสังคม /ระบบอุปถัมภ์	11	14	25
4	มิติด้านเศรษฐกิจ	เศรษฐกิจโลกที่ปั่นป่วน (Global economic disorder)	15	9	24
5	มิติด้านสังคม	Generation Change	12	11	23
6	มิติด้านเทคโนโลยี	การพลิกผันทางดิจิทัล (Digital disruption) / Digital platform	10	10	20
7	มิติด้านเศรษฐกิจ	ความตกต่ำทางเศรษฐกิจ	8	12	20
8	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การบูรณาการภาครัฐในกฎระเบียบ มาตรการ สู่การปฏิบัติ	9	5	14
9	มิติด้านเทคโนโลยี	พื้นที่สารสนเทศที่ไร้กฎระเบียบ (Unregulated information space)	7	7	14
10	มิติด้านสังคม	ความเชื่อมั่นในสถาบันหลักแห่งชาติ	6	8	14
11	มิติด้านสังคม	ค่านิยมของคนในชาติ	5	2	7
12	มิติด้านสิ่งแวดล้อม	การขยายตัวของเมืองและประชากร	3	4	7
13	มิติด้านเทคโนโลยี	กระแสการไหลอิสระของข้อมูล (Free flow of information)	2	3	5
14	มิติด้านเศรษฐกิจ	การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่นวัตกรรม	4	0	4
15	มิติการ เมือง	ค่านิยมและวัฒนธรรมทางการเมือง	1	1	2

แผนภาพที่ ๑๒ Driving Forces ๑๕ อันดับแรก

๒) การหา Future Events

การหา Future Events ก็คือ การจินตนาการภาพเหตุการณ์ในอนาคต ที่มาจาก DF ที่ให้ค่า HU+HI สูงสุด ๖ ตัวแรกมาสร้างภาพเหตุการณ์ในอนาคตที่ปัจจุบันไม่ได้เกิดขึ้น **ระลึกเสมอว่า** ต้องไม่เป็นเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นปัจจุบันหรือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว และเป็นการใช้จินตนาการ (Imagination)

เมื่อได้ Future Events ครบทุกมิติแล้ว จึงให้ Stakeholder ทำการ Vote หา Future Events ที่คะแนนสูงสุดมิติละ ๒ อันดับ เรียก Future Events ทั้ง ๑๒ ตัวที่ได้รับเลือกกว่า U1 – U12

การเลือก Future Events ผ่านวิธีการ Vote อาจใช้การสร้าง Platform ใน Google form, Line vote, การใช้การลงคะแนนในกระดาษ และการยกมือลงคะแนน

๓) การสร้างความสัมพันธ์ในตาราง U

เราใช้ตาราง U ในการหาแกนสำหรับสร้างภาพอนาคต เพื่อนำไปสู่การสร้างภาพที่เกิดจาก DF ที่มีค่า HU & HI สูง มาตัดกันบนแกน X,Y ซึ่ง DF ที่นำมาตัดกันจะต้องมาจากมิติที่ต่างกัน จุดตัดที่ควรนำมาพิจารณาเป็นแกน คือ จุดตัดที่แสดงถึงความไม่สัมพันธ์ (No Correlation: N/C) ของตัวเหตุการณ์ (Events)

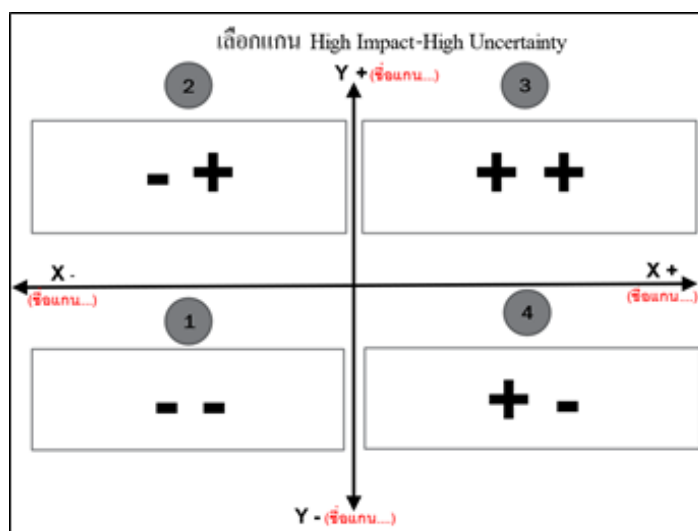
Future Events	U1	U2	U3	U4	U5	U6	U7	U8	U9	U10	U11
U 1		?	N/C	N/C	N/C	?	+	N/C	N/C	?	N/C
U 2			?	+	+	+	N/C	+	?	+	?
U 3				?	+	+	+	N/C	N/C	N/C	N/C
U 4					+	+	N/C	+	?	?	?
U 5						+	?	?	N/C	+	N/C
U 6							+	+	N/C	?	?
U 7								N/C	N/C	?	N/C
U 8									?	N/C	N/C
U 9										N/C	N/C
U 10											N/C
U 11											

+ Positive Correlation   N/C No Correlation
- Negative Correlation   ? Unclear Correlation

แผนภาพที่ ๑๓ ตารางแสดงความสัมพันธ์ในตาราง U

การสร้างความสัมพันธ์ในตาราง U จึงเกิดจากการจับคู่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง U ที่ละตัว ซึ่งความสัมพันธ์มี ๔ ลักษณะ คือ positive ส่งเสริมกันทางบวก (+,+) Negative ส่งเสริมกันทางลบ Unclear ความสัมพันธ์ยังไม่ชัดเจน และ No correlation คือ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

จากหลักการของ Foresight ที่จะเน้นการศึกษาถึงเรื่องที่เป็น Uncertainty ในตาราง U นี้ เราจึงจะจับคู่เฉพาะจุดตัดที่เกิดจาก U ที่แสดงค่าของการไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือ N/C มากที่สุด จากภาพข้างบน จะเห็นว่า จุดตัดที่น่าสนใจ คือ จุดที่ U1 ตัดกับ U11 ดังนั้น U 1 และ U11 จึงเป็น Future event ที่เราจะนำมาตั้งเป็น แกน X กับ แกน Y เพื่อเขียนเป็นภาพอนาคต (Scenario) ออกมาใน ๔ ภาพ ๔ ลักษณะ

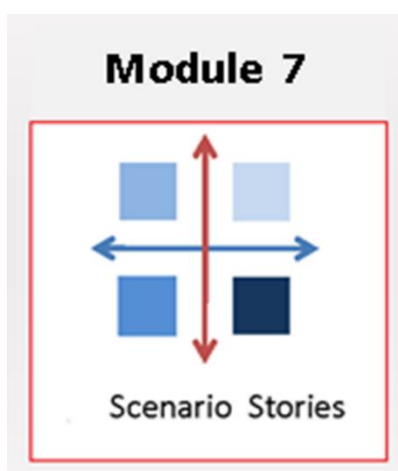

แผนภาพที่ ๑๔ การตั้งแกน X กับ แกน Y เพื่อเขียนเป็นภาพอนาคต (Scenario)

๒.๗ Module 7: Developing Scenarios/ Scenario Stories

ภาพอนาคต (Scenario) หมายถึง

- เรื่องเล่าเหตุการณ์ที่เป็นไปได้ในอนาคต ทำให้สามารถจินตนาการเป็นภาพในใจที่จดจำง่าย
- ภาพอนาคต คือ เรื่องที่เป็นจริงได้ (Plausible) มีใช้ภาพที่น่าจะเป็น (Expected) หรือที่ควรจะเป็น (Preferred)
- อาจเป็นภาพพึงประสงค์ หรือ ไม่พึงประสงค์
- ภาพอนาคตเป็นการชักซ้อมอนาคต เพื่อเปลี่ยนความไม่แน่นอน (Uncertainties) จากการคุกคามเป็นข้อได้เปรียบ
- ภาพอนาคตสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของแรงผลักดันต่าง ๆ ที่นำไปสู่อนาคต

แผนภาพที่ ๑๕ Module 7 ภาพอนาคต (Developing Scenarios/ Scenario Stories)

การสร้างภาพอนาคต (Scenario) ขึ้นมาโดยอาศัยโครงเรื่อง (plot) ที่มาจากแนวโน้ม (trends) ที่เห็นอยู่ในปัจจุบันและความไม่แน่นอน (uncertainties) ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ภาพสถานการณ์ที่ได้จึงอาจมีได้หลายภาพ ขึ้นอยู่กับชุดแนวโน้มและความไม่แน่นอนที่เลือกมาประกอบกันเป็นโครงเรื่อง จึงมักจะเลือกโครงเรื่องที่แตกต่างกัน แต่ครอบคลุมเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้มากที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปนิยมเลือก ๓ - ๔ โครงเรื่อง

● ขั้นตอนการเขียนภาพอนาคต (Scenario Stories)

การเขียนสถานการณ์ (Scenario Stories) เป็นการเรียบเรียงเหตุการณ์ในอนาคตออกมาในลักษณะของ “เรื่องเล่า” (Narrative) เพื่อให้สถานการณ์ที่เล่านั้นมีความน่าสนใจ คล้ายกับการพาดหัวหนังสือพิมพ์ หรืออาจใช้การบรรยายเหตุการณ์โดยทั่วไปก็ได้ ที่สำคัญคือ หลังจากเขียนสถานการณ์เสร็จแล้ว ควรมีการตรวจสอบความเป็นไปได้จากแหล่งข้อมูลหรือหลักฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย และสุดท้ายจะต้องนำมาทบทวนกลับไปว่า สถานการณ์ที่เขียนออกมานั้นเชื่อมโยงและสอดคล้องกับ Focal Questions ที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ ๑ หรือไม่

ภาพอนาคต (Scenario) หมายถึง ภาพรวมเหตุการณ์ในอนาคตที่เป็นจริงได้ และเกี่ยวข้องกับ Focal Question โดยแต่ละภาพจะเป็นการดำเนินเรื่องเล่าที่อาจเป็นเหตุการณ์ที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ก็ได้ แต่จะต้องไม่มีความขัดแย้งกันเองภายในภาพ (กระบวนการสร้าง Scenario นี้จะกระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้กล้าคิดนอกกรอบ กล้าหาวิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหาเดิม)

การเขียนภาพอนาคต (Scenario Stories) จึงเป็นการเรียบเรียงเหตุการณ์ในอนาคตออกมาในลักษณะของ “เรื่องเล่า”(Narrative) เพื่อให้สถานการณ์ที่เล่านั้นมีความน่าสนใจ โดย สถานการณ์ที่เขียนนั้นเชื่อมโยงและสอดคล้องกับ Focal Question ที่ตั้งไว้ และไม่ลืมที่จะนำ Future event ที่เราไม่ได้นำมาเป็นแกน X และ Y มาพิจารณาเพื่อใส่ลงในภาพแต่ละภาพให้ครบทุกมิติของ STEEP-M ด้วย โดยมีขั้นตอนการเขียนภาพอนาคต ดังนี้

๑) กำหนดขอบเขตของภาพอนาคตว่า จะเป็นการสร้างภาพอนาคตในระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ หรือองค์กร และจะมองอนาคตในระยะกี่ปี หรือจะเจาะเฉพาะประเด็นใด

๒) ระบุแนวโน้ม (Trends) ที่เป็นแรงผลักดัน (Driving Forces) ของประเด็นที่กำลังพิจารณาอยู่ในด้านสังคม (Social) เทคโนโลยี (Technology) เศรษฐกิจ (Economics) สิ่งแวดล้อม (Environment) การเมือง (Politics) และการทหาร (Military) หรือ STEEP-M

๓) ระบุความไม่แน่นอน (Uncertainties) ของปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่ไม่แน่ใจว่าจะเกิดหรือไม่เกิดในอนาคต อาจเป็นปัจจัยด้านบวก หรือลบก็ได้

๔) กำหนดประเด็นหลัก (Scenario logics) ของโครงเรื่องภาพอนาคต

๕) เขียนภาพอนาคตในลักษณะเรื่องเล่า (Narrative) เหตุการณ์ในอนาคต

๖) จินตนาการเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนภาพอนาคต

๗) เชื่อมโยงภาพอนาคตกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์โดยพิจารณาเหตุปัจจัยทุกอย่างได้ครบถ้วนภายใต้ทรัพยากรจำกัด เพื่อขยายผลสิ่งที่พึงประสงค์ และป้องกันสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มิให้เกิดขึ้น

๘) หลักการเขียนภาพที่สำคัญ คือ ภาพอนาคต (Scenario) ต้องบรรยายภาพแบบสุดขั้ว (Extreme) ขาว หรือดำ ไม่เอาแบบเทา ๆ อธิบายได้ว่า ดีที่สุดจะเป็นอย่างไร และแย่ที่สุดจะเป็นอย่างไรในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งภาพที่เขียนขึ้นนี้อาจจะเกิดขึ้นจริง หรือไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้

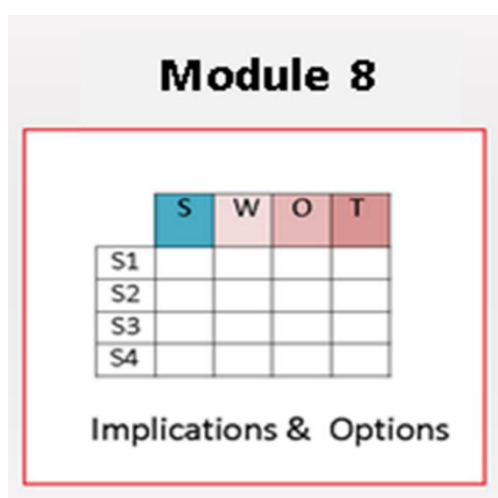
๑๐) Driving Forces (DF) ๑ ตัว อาจส่งกระทบหรือเชื่อมโยงกันได้หลายมิติ (Complexity)

๑๑) แรงผลักดัน (Driving Forces) แม้ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณาในตาราง U เมื่อมีการเขียนภาพอนาคต ก็ยังจำเป็นต้องนำมาพิจารณาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับภาพหลักที่เกิดจาก DF ที่นำมาตัดเป็นแกน X และ Y ด้วยเสมอ

๒.๘ Module 8: Strategic Options/ Selecting Strategic Options

จากกระบวนการ Foresight สิ่งที่ได้สุดท้าย คือ ภาพอนาคตที่เป็นการสร้างแบบ Deductive บนพื้นฐานของเหตุการณ์อนาคตที่มีความไม่แน่นอนสูง และมีผลกระทบสูง (High Uncertainty and High Impact) ภาพที่ได้ทั้ง ๔ ภาพ จะนำไปวิเคราะห์หาโอกาส และอุปสรรค (O & T) เพื่อตอบคำถามว่า

- ถ้าเกิดภาพอนาคตแบบนี้จะมีโอกาสและภัยคุกคามอะไร
- ถ้าเป็นโอกาสที่ดีขององค์กรจะนำมากำหนดอนาคตอย่างไรเพื่อให้ไปสู่ภาพนั้นได้
- ถ้าภาพที่ออกมาเป็นภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในทางที่ไม่ดี จะหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดภาพนั้นได้อย่างไร

แผนภาพที่ ๑๖ Module 8 การสร้างทางเลือกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options)

กระบวนการนี้ เรียกว่า “การสร้างทางเลือกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options)” แล้วสังเคราะห์ซ้ำ ๆ ให้เหลือน้อยที่สุด กลายเป็น “ประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)”

การจัดทำ Strategic Options จัดทำขึ้นเพื่อค้นหาประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้จากโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threats) ของภาพอนาคตทั้ง ๔ ภาพ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้จากประเด็นที่เป็นโอกาส (O) จะกลายเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ใช้เพื่อตอบภาพที่ต้องการจะเป็นในอนาคต ขณะที่ประเด็นที่เป็นภัยคุกคามจะเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ใช้เพื่อตอบภาพที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้วิธีการ ดังนี้

- (๑) การสร้างตาราง O & T จากภาพที่ได้ทั้ง ๔ ภาพ
- (๒) แต่ละภาพกำหนดโอกาสที่เกิดขึ้นและภัยคุกคาม/ความท้าทายที่เกิดขึ้นในตาราง
- (๓) การสร้างตารางพิจารณาจาก O & T ที่กำหนด
- (๔) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อตอบภาพที่ต้องการจะเป็นในอนาคต
- (๕) กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อตอบภาพที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต

หลักพึงระวัง Successful Trap กับดักแห่งความสำเร็จ

- (1) การยึดติดกับวิธีคิดแบบเดิม ๆ (Mental Block)
- (2) การให้ความสำเร็จในอดีตมาขัดขวางความสำเร็จในอนาคต

แผนภาพที่ ๑๗ หลักพึงระวังในการทำ Strategic Foresight

หลักพึงระวังในการทำ Strategic Foresight

- (1) ยึด Focal Question เป็นหลัก
- (2) ยึดหลัก PDCR (Plausible Divergent Challenge Related)
- (3) มีจินตนาการ (Anticipation)
- (4) กล้าคิดในสิ่งที่ไม่เคยคิดมาก่อน (Dare to go beyond the thinking)
- (5) กล้าเสี่ยงอย่างชาญฉลาด (Intelligence Risk)
- (6) กล้าที่จะสร้างอนาคต (Shape the Future) กล้าคิดนอกกรอบ (Out of the box)
- (7) มีข้อมูลจริงเพื่อการพิจารณาและตัดสินใจ (Fact & Data)
- (8) จัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม (Commit Resource)

แผนภาพที่ ๑๘ หลักพึงระวัง Successful Trap กับดักแห่งความสำเร็จ

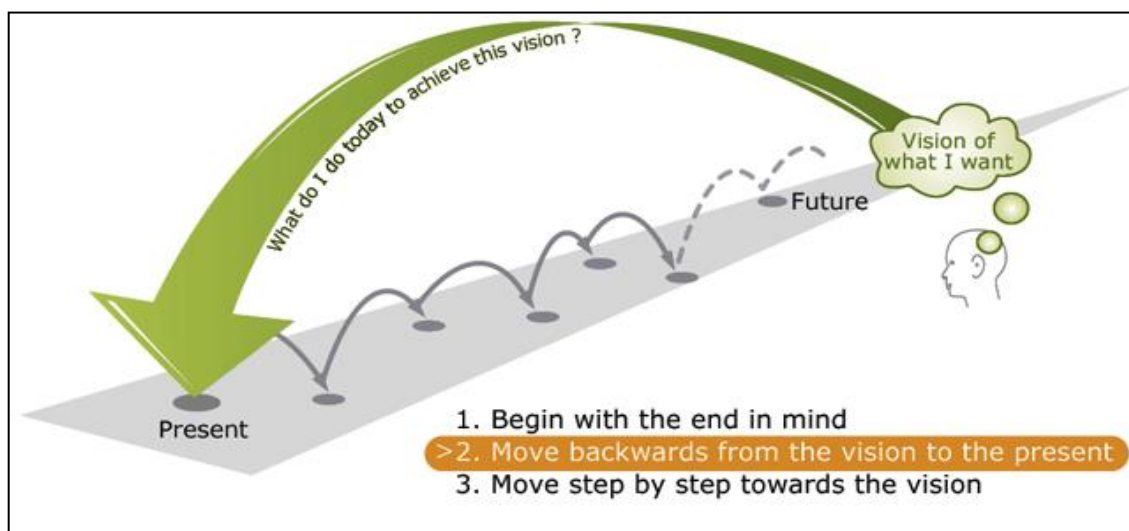
กล่าวโดยสรุป กระบวนการ Strategic Foresight ตั้งแต่ Module 1 ถึง Module 8 จำเป็นต้องคำนึงถึง “หลัก PDCR” หลักพึงระวัง “Successful Trap” “กระบวนการ Back casting” จนกระทั่งถึง “กระบวนการ From To Analysis” หากดำเนินการครบทั้งหมด 8 Module ภายใต้หลักการที่เกี่ยวข้อง ภาพอนาคต (Scenario) ที่ได้มาจะสามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อตอบภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นและที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้กับองค์กรหรือประเทศ เสมือนเป็นแนวทางและไฟฉายที่คอยส่องให้เห็นถึงโอกาสและอุปสรรคที่มีอยู่ในแต่ละช่วงเวลา อีกทั้งยังช่วยประคับประคองให้ไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้อย่างสมบูรณ์มากที่สุด

๒.๙ การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)

การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) เป็นเครื่องมือตัวหนึ่งที่น่าสนใจใช้ในกระบวนการมองอนาคตแบบ Foresight โดยใช้การสร้างเชื่อมโยงระหว่างผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตกับแนวทางและความเป็นไปได้ในการบรรลุอนาคตนั้น ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม (Participatory Process) ของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีส่วนได้เสีย และสมาชิกทุกคนที่อยู่ในองค์กร^๕

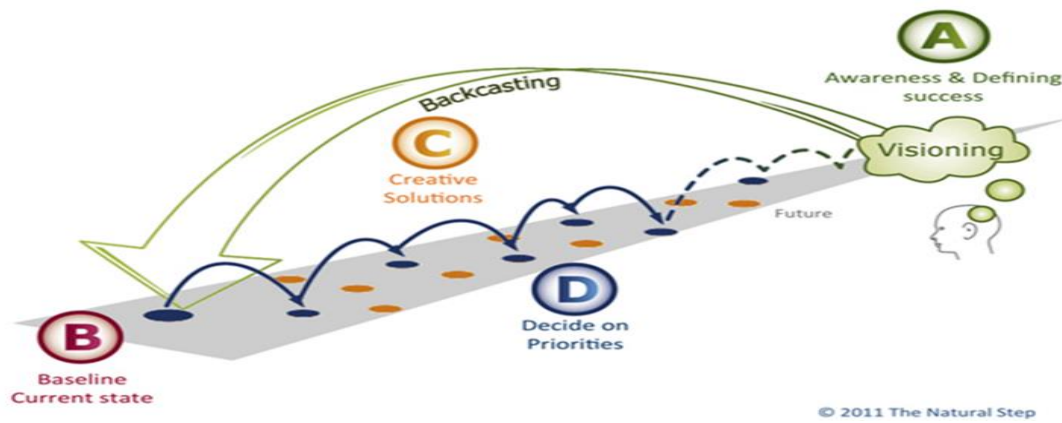
^๕ (Wangel, 2011; Carlsson-Kanyama et al., 2008 อ้างถึงใน Foresight Tools คู่มือการมองอนาคต ฉบับปรับปรุง ธันวาคม ๒๕๖๑, วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน))

แนวคิดของ "Backcasting" จึงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การพยากรณ์ย้อนหลัง หรือ Backcasting เป็นวิธีการวางแผนที่จินตนาการถึงความสำเร็จของผลลัพธ์ในอนาคต ด้วยการตั้งคำถามว่า “วันนี้เราต้องทำอะไร เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ต้องการนั้นประสบความสำเร็จ” โดยทำการกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตขึ้นมาก่อนให้ชัดเจน แล้วย้อนกลับมาพิจารณาว่า แนวทางและความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมายในอนาคตที่ต้องการนั้นจะต้องทำอย่างไร การกำหนดภาพอนาคตและกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายจะต้องคำนึงถึงความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกองค์กรมาประกอบ เพื่อพิจารณาเส้นทางจากอนาคตที่ปรารถนาย้อนกลับมาถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งทำให้ได้จุดเริ่มต้นและเส้นทางที่จะนำพาองค์กรไปสู่อนาคตที่ชัดเจนได้

แผนภาพที่ ๑๙ การแสดงกระบวนการพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting)
 ภาพประกอบจาก: <https://www.naturalstep.ca/backcasting>

สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้อธิบายถึงการทำ Backcasting ว่า เริ่มจากการกำหนดประเด็นและกรอบระยะเวลาของภาพอนาคตที่ต้องการให้ชัดเจน การคัดเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมการระดมสมองเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ในปัจจุบัน กับภาพอนาคตที่ต้องการ ใน ๓ ประเด็น คือ (๑) การกำหนดหรือปรับปรุงนโยบายปัจจุบันให้สอดคล้องกับภาพอนาคต (๒) บริบทสภาพแวดล้อมในระดับองค์กร ประเทศ และระหว่างประเทศ และ (๓) ระบบกลไกการปฏิบัติงาน และวัฒนธรรมองค์กรที่จะสอดคล้องกับอนาคตที่พึงประสงค์ แล้วสรุปผลลัพธ์ของการทำ Backcasting ออกมาเป็นประเด็นสำคัญ เช่น เหตุการณ์ในอนาคตที่สำคัญ ๓ - ๕ เหตุการณ์ที่จะชี้บ่งว่ากำลังเดินทางสู่อนาคตได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มีการระบุสิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาที่จะนำไปสู่เป้าหมาย รวมถึงการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญที่อยู่นอกเหนือการควบคุม แล้วจัดเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญหรือสิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้สำเร็จลงในกรอบเวลา (Timeline)

แผนภาพที่ ๒๐ การแสดง The A-B-C-D method
 ภาพประกอบจาก: <https://www.naturalstep.ca/backcasting>

ส่วนที่ ๓

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

ส่วนที่ ๓

ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕

การรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Strategic Foresight Workshop) ในหัวข้อ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” กับการจัดทำยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในระดับพื้นที่” ระหว่างวันที่ ๑-๔ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๕ ณ โรงแรม สยามโอเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นความร่วมมือระหว่าง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ ๑) สถาบันพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ๒) หน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) และ ๓) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (ศสย.สปท.) มีวัตถุประสงค์เพื่อมองภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จากปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ วิเคราะห์หาแนวโน้มและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในห้วง ๑๐ ปีข้างหน้า และกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ในครั้งนี้ ประกอบด้วย (๑) กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน (๒) กลุ่มผู้นำชุมชน และ (๓) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามมิติ STEEP (ด้านสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง) รวมถึงบุคลากรและผู้ทรงคุณวุฒิของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสิ้น ๕๕ ท่าน (รายละเอียดตามภาคผนวก ฉ)

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งนี้ เพื่อให้ได้ภาพอนาคตที่มีความหลากหลายและสมบูรณ์ตามบริบทของพื้นที่มากที่สุด จึงได้ทำการแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมออกเป็น ๔ กลุ่มย่อย โดยจัดให้แต่ละกลุ่มประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละมิติ และผู้แทนจาก ศอ.บต. ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ แนวโน้มสถานการณ์ (Trends) ตามมิติ STEEP

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสถานการณ์ที่น่าสนใจเกิดขึ้นมากมาย โดยสถานการณ์ที่สำคัญและอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ สรุปตามมิติ STEEP ได้ดังนี้

มิติสังคม (S: Social)

จากการรวบรวมข่าวสารและสถานการณ์ด้านสังคม สามารถสรุปแนวโน้มด้านสังคมที่สัมพันธ์กับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้ ดังนี้

วิกฤตความมั่นคงทางอาหาร, บทบาทของสตรีในพื้นที่มากขึ้น, การเรียนรู้ภาษาไทยและความหลากหลายทางภาษามากขึ้น (อาหรับ, มาลายู, จีน, อังกฤษ), ความเป็นพลเมืองสูงขึ้น, สังคมไร้เงินสด, การใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็น Soft Power และเป็นจุดขายของพื้นที่, ช่องว่างระหว่างวัยที่กว้างขึ้น (Generation Gap),

คนรุ่นใหม่หลังไหลเข้าเมือง, ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้น, สังคม Fake News, สังคมสูงวัย, ชุมชนเด็กกำพร้าและแม่เลี้ยงเดี่ยว, การศึกษาเล่าหลังในอันดับท้ายของประเทศ, โรคอุบัติใหม่/โรคระบาด, NCDs พฤติกรรมสุขภาพที่แย่ลง, ยาเสพติด/ภัยแทรกซ้อน, การบูรณาการการทำงานในท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ, ความยากจน/ความเหลื่อมล้ำในสังคม, สังคมคนรุ่นใหม่, นวัตกรรมสำหรับกลุ่มเปราะบางและผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น, สังคมวัฒนธรรมร่วมสมัย, ยุคของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ และอาชีพใหม่ที่หลากหลายมากขึ้น

มิติเทคโนโลยี (T: Technology)

จากการรวบรวมข่าวสารและสถานการณ์ด้านเทคโนโลยี สามารถสรุปแนวโน้มด้านเทคโนโลยีที่สัมพันธ์กับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

Life Style ใหม่ (Mobile Banking / Meeting Online /Line, OA), ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ถูกใช้มากขึ้น, เทคโนโลยีความมั่นคงประเทศในพื้นที่ทันสมัยมากขึ้น, การใช้ AI ในทุกมิติ, การใช้ Smart Phone ที่เพิ่มมากขึ้น, Smart Farming ได้รับความนิยมนมากขึ้น, เปลี่ยนแปลงสู่พลังงานสะอาดมากขึ้น (Green Energy), การเปลี่ยนสู่ยุคการเรียนรู้ Online (E-learning), สกุลเงินดิจิทัลได้รับความนิยมนมากขึ้น (เช่น Cryptocurrency, Blockchain), การเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น (Internet of Things) เช่น Smart City, Smart Farmer, Smart Health Care, ตระหนักและให้ความสำคัญกับ Cyber Security มากขึ้น, Platform for Life ได้รับความนิยมนมากขึ้น (เช่น Metaverse) และการใช้ Quantum Computing มากขึ้น

มิติเศรษฐกิจ (E: Economic)

จากการรวบรวมข่าวสารและสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สามารถสรุปแนวโน้มด้านเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

ธุรกิจฮาลาลเติบโตมากขึ้น, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เป็นจุดขายของพื้นที่, แรงงานมีฝีมือ/ ตลาดแรงงานที่ส่งออกต่างประเทศดีขึ้น, การรับนักลงทุนต่างชาติในพื้นที่มากขึ้น, การค้าชายแดนเจริญมากขึ้น, เศรษฐกิจ E-Commerce เติบโตและขยายตัวเร็ว (E-Money/ E-Commerce/ Cross Border E-Commerce), เศรษฐกิจสร้างสรรค์เกิดใหม่มากขึ้น, มีนวัตกรรมภาคการเกษตรเพื่อความยั่งยืนมากขึ้น/ BCG Economy (Bio-Circular-Green Economy), มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ/ ทรัพย์สินทางปัญญาเข้มงวดมากขึ้น, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/ การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างรายได้ให้พื้นที่, เข้าใกล้การเป็นศูนย์กลางธุรกิจฮาลาลของประเทศ, ยุคข้าวยากหมากแพง/เงินเฟ้อ, สกุลเงินดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้น, ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/ เชิงอนุรักษ์เติบโต, เกิดธุรกิจทางด้านสุขภาพมากขึ้น, การท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ (การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เชิงเกษตร), มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น, วิกฤติความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงานมากขึ้น, เข้าถึงแพลตฟอร์มทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น

มิตีสิ่งแวดล้อม (E: Environmental)

จากการรวบรวมข่าวสารและสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปแนวโน้มด้านสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์กับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

ตระหนักในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (เช่น การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ การลดการใช้พลาสติก และส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติ), การใช้พลังงานสะอาดมากขึ้น (Biogas & Biomass), โรงงานกำจัดขยะที่ได้มาตรฐานมีมากขึ้น, สภาพอากาศแปรปรวนมากขึ้น, เปลี่ยนสู่ความเป็นเมืองเร็วขึ้น, ปัญหาลพิษ ขยะ/น้ำเสีย/ อากาศมากขึ้น, ตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่ามากขึ้น, ให้ความสำคัญกับ Carbon Footprint มากขึ้น, ขยะเทคโนโลยีล้นเมือง, ภัยพิบัติมากขึ้น/ถี่ขึ้น (คลื่นความร้อน/ปัญหาการกัดเซาะ), ผู้บริโภคใส่ใจด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น, มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด (เช่น Carbon Credit), ทรัพยากรมีจำกัด/ขาดแคลนทรัพยากร, การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดมากขึ้น, ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียในอนาคตกมากขึ้น, การขับเคลื่อน BCGs Model, เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น

มิตีการเมือง (P: Politic)

จากการรวบรวมข่าวสารและสถานการณ์ด้านการเมือง สามารถสรุปแนวโน้มด้านการเมืองที่สัมพันธ์กับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ได้ดังนี้

การกระจายอำนาจทางการปกครองดีขึ้น, กลไกปกติของรัฐเรื่องการรักษาความปลอดภัยสามารถทำงานได้ปกติ, การพูดคุยสันติสุขบรรลุความสำเร็จ, กระจายอำนาจให้จังหวัดปกครองตนเอง, การตรวจสอบภาครัฐและการเปิดเผยของข้อมูลผ่านโลกดิจิทัลได้มากขึ้น, ผลกระทบจากการขยายอิทธิพลของจีนและมหาอำนาจอื่น ๆ มากขึ้น, โอกาสร่วมมือกับโลกมุสลิมมากขึ้น (ซาอูฯ), การเมืองภาคประชาชน/ พลเมืองคุณภาพ Active Citizen ผ่านโลกออนไลน์มีมากขึ้น, คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่มากขึ้น, ความขัดแย้งในชุมชนลดลง, การทำงานของระบบราชการขาดความต่อเนื่อง, นักการเมืองขาดอุดมการณ์, คอร์รัปชันน้อยลง, คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการเมืองมากขึ้น, การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนจะมีมากขึ้น, บทบาทของเมืองท้องถิ่น อาจมีการกระจายอำนาจมากขึ้น, การเข้าถึงระบบการตรวจสอบความโปร่งใสของประชาชนมีมากขึ้น, ความเชื่อมั่นในรัฐไทยดีขึ้น

๓.๒ แรงผลักดัน (Driving Forces: DFs)

จากการหาแนวโน้มของเหตุการณ์ (Trends) ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้เข้าร่วมประชุมฯ ได้ร่วมกันหาแรงผลักดัน (Driving Forces) ที่ทำให้ Trend ของเหตุการณ์ขับเคลื่อนไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผู้เข้าร่วมประชุมฯ ได้พิจารณาแรงผลักดัน (Driving Forces) ภายใต้หลัก PCDR ได้แก่ เหตุการณ์หรือแรงผลักดัน (Driving Forces) นั้นมีความเป็นไปได้ น่าเชื่อถือ และสามารถเป็นจริงได้ (Plausible) เหตุการณ์หรือแรงผลักดัน (Driving Forces) นั้นมีความผิดแผกแตกต่างกัน (Divergent) เหตุการณ์หรือแรงผลักดัน (Driving Forces) นั้นมีความท้าทาย (Challenge) เหตุการณ์หรือแรงผลักดัน (Driving Forces) นั้นมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกัน (Related) นำมาสู่ตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติสังคม

มิติสังคม (Social)	
Trends	Driving Forces
วิกฤตความมั่นคงทางอาหาร	- การผลิตและวัตถุดิบในพื้นที่ไม่เพียงพอ
	- ข้อจำกัดของพื้นที่เพาะปลูกและภูมิอากาศ
	- การเข้าถึงมาตรฐานฮาลาล และมาตรฐานสากล
	- เทคโนโลยีนวัตกรรมการแปรรูปและรักษาคุณค่าทางอาหาร
	- ภาวะโลกร้อน
	- ภัยพิบัติต่าง ๆ
	- ความไม่สงบในพื้นที่
บทบาทของสตรีในพื้นที่มากขึ้น	- การศึกษาและความเท่าเทียมในสังคม
	- การยอมรับในบทบาทของสตรี
การเรียนรู้ภาษาไทยและความหลากหลายทางภาษามากขึ้น	- การเข้าถึงการศึกษาด้านภาษา
	- ช่องทางการศึกษาที่หลากหลาย
	- นโยบายของภาครัฐด้านการศึกษา
	- ความต้องการของตลาดแรงงาน

มิติสังคม (Social)	
Trends	Driving Forces
ความเป็นพลเมืองสูงขึ้น	- การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เช่น การทำประชาวิจารณ์
	- การมีกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
	- การสนับสนุนจากภาคประชาสังคมและองค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (NGOs)
	- การเกิดกลุ่ม/องค์กรอิสระในสังคม
	- อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)
สังคมไร้เงินสด	- ความเจริญทางเทคโนโลยี
	- นโยบายส่งเสริมธุรกิจ E-Commerce ของภาครัฐ
	- การปรับตัวเข้ากับสังคมโลกที่มีความทันสมัย
การใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็น Soft Power และเป็นจุดขายของพื้นที่	- นโยบายการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในท้องถิ่นต่าง ๆ ของภาครัฐ
	- การแข่งขันของภาคธุรกิจ
	- ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม/ศาสนา
ช่องว่างระหว่างวัยที่กว้างขึ้น (Generation Gap)	- การเข้าถึงข้อมูลของคนรุ่นใหม่
คนรุ่นใหม่หลังไหลเข้าเมือง	- ความหลากหลายทางอาชีพ
	- รายได้ ค่าตอบแทน
ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้น	- การจัดการการศึกษาของรัฐไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และความเชื่อของคนในพื้นที่
สังคม Fake News	- แสวงหาประโยชน์จากการให้ข้อมูลที่บิดเบือน
	- อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)
สังคมสูงวัย	- เทคโนโลยีทางการแพทย์
	- ระบบสาธารณสุข
	- การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ
	- ระดับความรู้ในการดูแลสุขภาพของผู้ดูแล

มิติสังคม (Social)	
Trends	Driving Forces
ชุมชนเด็กกำพร้าและแม่เลี้ยงเดี่ยว	- ความไม่สงบในพื้นที่
	- ปัญหาครอบครัว อัตราการหย่าร้าง
	- ความพร้อมในการมีครอบครัว
	- ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์
การศึกษาเล่าหลังในอันดับท้ายของประเทศ	- ระบบการศึกษา/คุณภาพของครู
	- แรงจูงใจต่ออาชีพครู
	- การให้ความสำคัญต่อการศึกษา
	- ความพร้อมในการมีบุตร
	- ขาดแคลนครูจากนโยบายสนับสนุนการเกษียณก่อนกำหนด
	- ความแตกต่างของการจัดหลักสูตรสถานศึกษาของเอกชนกับรัฐ
โรคอุบัติใหม่/โรคระบาด	- สภาวะโลกร้อน
	- พฤติกรรมการใช้ชีวิต/การบริโภคที่เปลี่ยนไป
	- สังคมไร้พรมแดน
	- อารูชชีวมภาพ
	- ธุรกิจยา/วัคซีน
NCDs พฤติกรรมสุขภาพที่แย่ลง	- พฤติกรรมการบริโภคอาหาร
	- การออกกำลังกาย/การใส่ใจสุขภาพ
	- อิทธิพลของสื่อ
ยาเสพติด/ภัยแทรกซ้อน	- นโยบายภาครัฐด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
	- ผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจ
	- จุดศูนย์กลางการกระจายของยาเสพติด
ความยากจน/ความเหลื่อมล้ำในสังคม	- ความเท่าเทียมของต้นทุนและโอกาสของครอบครัว
	- ต้นทุนและโอกาสทางการศึกษา
	- รายได้/การทำงานอาชีพเดียว
	- แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ

มิติสังคม (Social)	
Trends	Driving Forces
การบูรณาการการทำงานในท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ	- นโยบายภาครัฐด้านการบริหารจัดการองค์กรในระดับท้องถิ่น
	- ความซับซ้อนของโครงสร้างการปฏิบัติงานของภาครัฐ
	- การแข่งขันทำผลงาน
	- นโยบายกับความต้องการของชุมชน
สังคมคนรุ่นใหม่	- การใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป
	- ความเท่าเทียมทางเพศ
	- พหุวัฒนธรรม/ศาสนา
นวัตกรรมสำหรับกลุ่มเปราะบางและผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น	- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
	- สังคมผู้สูงอายุ
สังคมวัฒนธรรมร่วมสมัย	- การสูญหายและเสื่อมสลายของวัฒนธรรมดั้งเดิม
	- การอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมและสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย
ยุคของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ	- การเคลื่อนย้ายประชากร
	- สภาวะโลกร้อน
อาชีพใหม่ที่หลากหลายมากขึ้น	- สภาวะทางเศรษฐกิจ
	- การย้ายถิ่นฐานของประชากร

ตารางที่ ๒ แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติเทคโนโลยี

มิติเทคโนโลยี (Technology)	
Trends	Driving Forces
Life Style ใหม่	<ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี - ภัยคุกคามใหม่ (โรคระบาด/ โรคอุบัติใหม่) - แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่สำคัญของโลก (Mega Trend) - การปรับตัวเข้ากับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป
ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ถูกใช้มากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - การเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกภาคส่วนเพื่อการวิเคราะห์ที่ใช้งาน - ความผิดพลาดของข้อมูล - ความจำเป็นในการพัฒนาการบริการของภาครัฐ - สิทธิการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐของประชาชน
เทคโนโลยีความมั่นคงประเทศในพื้นที่ทันสมัยมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - อัตราการเกิดอาชญากรรม/ความรุนแรงในพื้นที่ - ประเภทและความรุนแรงของเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ - ความถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว
การใช้ AI ในทุกมิติ	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับตัวเข้ากับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป - เทคโนโลยีและความทันสมัย - การเพิ่มประสิทธิภาพของงานในแต่ละมิติ
การใช้ Smart Phone ที่เพิ่มมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ความจำเป็นในการใช้ชีวิตยุคดิจิทัล
Smart Farming ได้รับความนิยมมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต/ ลดต้นทุน
เปลี่ยนแปลงสู่พลังงานสะอาดมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - การตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
การเปลี่ยนสู่ยุคการเรียนรู้ Online (E-learning)	<ul style="list-style-type: none"> - ภัยคุกคามใหม่ (โรคระบาด/ โรคอุบัติใหม่) - การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
สกุลเงินดิจิทัลได้รับความนิยมมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี - เทคโนโลยีราคาถูกลง
ตระหนักและให้ความสำคัญกับ Cyber Security มากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ความจำเป็นในการใช้ชีวิตยุคดิจิทัล - เทคโนโลยีที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการความสะดวกรวดเร็วของคนในพื้นที่

มิติเทคโนโลยี (Technology)	
Trends	Driving Forces
การเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น (Internet of Things)	- มีระบบ/ฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา
	- ความจำเป็นในการใช้ชีวิตยุคดิจิทัล
	- เทคโนโลยีที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการ ความสะดวกของคนในพื้นที่
ตระหนักและให้ความสำคัญกับ Cyber Security มากขึ้น	- การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์
	- ความจำเป็นในการใช้ชีวิตยุคดิจิทัล
Platform for Life ได้รับความนิยมมากขึ้น	- ตอบโจทย์ความต้องการ ความสะดวกของคนในพื้นที่
การใช้ Quantum Computing มากขึ้น	- ประสิทธิภาพในการประมวลผลใกล้เคียงกับมนุษย์
	- ความรวดเร็วในการคำนวณข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data)
	- การใช้เทคโนโลยีเพื่อลดความผิดพลาดที่เกิดจากคน

ตารางที่ ๓ แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติเศรษฐกิจ

มิติเศรษฐกิจ (Economic)	
Trends	Driving Forces
ธุรกิจฮาลาลเติบโตมากขึ้น	- ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจสินค้าและบริการฮาลาล
	- การแข่งขันทางการค้า
	- ความน่าเชื่อถือของพื้นที่
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นจุดขายของพื้นที่	- ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
	- อุตสาหกรรมและความเป็นมิตรของคนในพื้นที่
	- สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่
แรงงานมีฝีมือ/ ตลาด แรงงานที่ส่งออกต่างประเทศดีขึ้น	- ความต้องการของตลาดแรงงานโลกมุสลิม
	- นโยบายของภาครัฐ
การรับนักลงทุนต่างชาติในพื้นที่มากขึ้น	- สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่
	- ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
	- มาตรการสนับสนุนการลงทุนในพื้นที่ของภาครัฐ

มิติเศรษฐกิจ (Economic)	
Trends	Driving Forces
การค้าขายแดนเจริญมากขึ้น	- สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่
	- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
	- มาตรการภาษี
	- ความเป็นญาติพี่น้อง
เศรษฐกิจ E-Commerce เติบโตและขยายตัวเร็ว	- การเข้าถึงการค้าและบริการ (ง่าย สะดวก และรวดเร็ว)
	- เทคโนโลยีสมัยใหม่
เศรษฐกิจสร้างสรรค์เกิดใหม่มากขึ้น	- การตระหนักต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม
มีนวัตกรรมภาคการเกษตรเพื่อความยั่งยืนมากขึ้น/ BCG Economy	- การพัฒนาที่ยั่งยืน
มาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ/ ทรัพย์สินทางปัญญาเข้มงวดมากขึ้น	- การรักษาผลประโยชน์ของประเทศ
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/ การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างรายได้ให้พื้นที่	- ความต้องการสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนในชุมชน
เข้าใจการเป็นศูนย์กลางธุรกิจฮาลาลของประเทศ	- ความต้องการสร้างรายได้และอาชีพให้กับคนในชุมชน
ยุคข้าวยากหมากแพง/เงินเฟ้อ	- โรคระบาด
	- สงครามการค้า
	- ความขัดแย้งระหว่างประเทศ
สกุลเงินดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้น	- การแข่งขันของมหาอำนาจ
ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ/ เชิงอนุรักษ์เติบโต	- พฤติกรรมผู้บริโภคต่อสิ่งแวดล้อม/สุขภาพ
	- สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)
	- ทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์
เกิดธุรกิจทางด้านสุขภาพมากขึ้น	- ความใส่ใจและการดูแลสุขภาพ
การท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ	- ทรัพยากรที่เอื้ออำนวยเพื่อทำธุรกิจท่องเที่ยว
	- การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน
	- ความเข้มแข็งและความร่วมมือของคนในชุมชน

มิติเศรษฐกิจ (Economic)	
Trends	Driving Forces
มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น	- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
	- การเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์
วิกฤติความมั่นคงทางด้านอาหารและพลังงานมากขึ้น	- ภัยพิบัติ
	- โรคระบาด
	- สงคราม
เข้าถึงแพลตฟอร์มทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น	- รูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไป
	- ความต้องการความสะดวกสบาย
	- การเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์

ตารางที่ ๔ แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติสิ่งแวดล้อม

มิติสิ่งแวดล้อม (Environmental)	
Trends	Driving Forces
ตระหนักในความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	- สภาวะโลกร้อน
	- ภัยพิบัติทางธรรมชาติ
	- มาตรการสิ่งแวดล้อม เช่น การวัดผลกระทบของผลิตภัณฑ์และบริการจากกิจกรรมของคนที่ต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงปริมาณ (Carbon Footprint)/ สิทธิที่เกิดจากการลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์หรือก๊าซเรือนกระจกสู่สิ่งแวดล้อม (Carbon Credit)
	- ข้อตกลงสากล เช่น แนวทางการลดขยะให้เหลือศูนย์ (Zero Waste), การประชุมภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ ๒๖ หรือ UN Climate Change Conference of the Parties (COP26)
การใช้พลังงานสะอาดมากขึ้น	- นโยบายการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ
	- นโยบายด้านพลังงานของภาครัฐ
	- ขาดแคลนพลังงาน
	- การสร้างรายได้ให้ชุมชน

มิติสิ่งแวดล้อม (Environmental)	
Trends	Driving Forces
โรงงานกำจัดขยะที่ได้มาตรฐานมีมากขึ้น	- นโยบายการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืนของภาครัฐ
	- การจัดการปัญหาขยะล้นเมือง
	- มาตรการสิ่งแวดล้อม เช่น การวัดผลกระทบของผลิตภัณฑ์และบริการจากกิจกรรมของคนที่ต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงปริมาณ (Carbon Footprint)/ สิทธิที่เกิดจากการลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์หรือก๊าซเรือนกระจกสู่สิ่งแวดล้อม (Carbon Credit)
	- ข้อตกลงสากล เช่น แนวทางการลดขยะให้เหลือศูนย์ (Zero Waste) การประชุมภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ ๒๖ หรือ UN Climate Change Conference of the Parties (COP26)
สภาพอากาศแปรปรวนมากขึ้น	- การใช้ทรัพยากรหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม
	- สภาวะโลกร้อน
	- การทำลายสิ่งแวดล้อม
	- นโยบายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net-zero)
เปลี่ยนสู่ความเป็นเมืองเร็วขึ้น	- คุณภาพชีวิตของประชาชน
ปัญหามลพิษ ขยะ/ น้ำเสีย/ อากาศมากขึ้น	- ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม
ตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่ามากขึ้น	- สิ่งแวดล้อมถูกทำลายมากขึ้น
ให้ความสำคัญกับ Carbon Footprint มากขึ้น	- ข้อตกลงในเวทีสากลเพื่อการลดโลกร้อน
ขยะเทคโนโลยีล้นเมือง	- สังคมเมือง
	- ประสิทธิภาพการกำจัดขยะ
	- การปลูกฝังเรื่องขยะ
ภัยพิบัติมากขึ้น/ถี่ขึ้น	- สภาวะโลกร้อน
	- มนุษย์ทำลายธรรมชาติ
ผู้บริโภคใส่ใจด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	- กระแสใส่ใจสุขภาพ
	- สภาวะโลกร้อน
มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด	- สภาวะโลกร้อน

มิติสิ่งแวดล้อม (Environmental)	
Trends	Driving Forces
ทรัพยากรมีจำกัด/ขาดแคลนทรัพยากร	- การใช้ทรัพยากร
	- ความตระหนักรู้
การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดมากขึ้น	- การตระหนักถึงภาวะโลกร้อนและมลพิษ
ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียในอนาคตรวมมากขึ้น	- การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคม
การขับเคลื่อน BCGs Model	- นโยบายของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น	- ภาวะโลกร้อน

ตารางที่ ๕ แสดงผลการวิเคราะห์ Trends และ Driving Forces ในมิติการเมือง

มิติการเมือง (Politic)	
Trends	Driving Forces
การกระจายอำนาจทางการปกครองดีขึ้น	- ความต้องการของประชาชนในพื้นที่
	- การรวมศูนย์อำนาจไม่ตอบโจทย์ของพื้นที่
	- การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง
กลไกปกติของรัฐเรื่องการรักษาความปลอดภัยสามารถทำงานได้ปกติ	- สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่
	- ความร่วมมือของชุมชน
	- ความพร้อมของหน่วยงาน
การพูดคุยสันติสุขบรรลุความสำเร็จ	- ความเข้มแข็งของขบวนการก่อความไม่สงบในพื้นที่
	- มีนโยบายด้านการพูดคุยสันติสุข
	- ความจริงใจของทุกภาคส่วน
	- บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศองค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (NGOs)
กระจายอำนาจให้จังหวัดปกครองตนเอง	- ความต้องการของประชาชนในการปกครองตนเอง
การตรวจสอบภาครัฐและการเปิดเผยของข้อมูลผ่านโลกดิจิทัลได้มากขึ้น	- ความโปร่งใสในการบริหาร
	- การทุจริตคอร์รัปชัน
ผลกระทบจากการขยายอิทธิพลของจีนและมหาอำนาจอื่นๆ มากขึ้น	- ผลประโยชน์จากการจัดระเบียบโลกใหม่

มิตินการเมือง (Politic)	
Trends	Driving Forces
โอกาสร่วมมือกับโลกมุสลิม (ชาอูๆ) มากขึ้น	- การลงทุนกับต่างประเทศ
การเมืองภาคประชาชน/ พลเมือง คุณภาพ Active Citizen ผ่านโลก ออนไลน์มีมากขึ้น	- การตื่นตัวกับการใช้สิทธิ เสรีภาพทางการเมืองของประชาชน
คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ มากขึ้น	- โอกาสทางสังคม
ความขัดแย้งในชุมชนลดลง	- ความเข้าใจ
	- ศีลธรรม
การทำงานของระบบราชการขาดความ ต่อเนื่อง	- การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ
	- การโยกย้ายของระบบราชการ
	- การปรับโครงสร้าง
นักการเมืองขาดอุดมการณ์	- ศีลธรรม
คอร์รัปชันน้อยลง	- ศีลธรรม
คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการเมือง มากขึ้น	- การเข้าถึงสื่อ ข้อมูลที่เปิดกว้างและอิทธิพลของกลุ่ม
การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนจะมี มากขึ้น	- ความเหลื่อมล้ำในทุกด้าน
บทบาทของการเมืองท้องถิ่น อาจมีการ กระจายอำนาจมากขึ้น	- นโยบายภาครัฐในการสนับสนุนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
การเข้าถึงระบบการตรวจสอบความ โปร่งใสของประชาชนมีมากขึ้น	- การทุจริตคอร์รัปชัน
ความเชื่อมั่นในรัฐไทยดีขึ้น	- เสถียรภาพทางการเมือง

ตัวขับเคลื่อนร่วม (Common Driving Forces: CDFs)

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาตัวขับเคลื่อนร่วม (Common Driving Force: CDFs) ซึ่งเป็นการพิจารณาและให้คะแนนความสำคัญต่อแรงผลักดัน (Driving Forces) ทั้งหมด โดยใช้การโหวตคะแนน (Vote) ผ่าน Google Form ทั้งนี้ ได้แบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ รอบ คือ **รอบที่ ๑** การหาประเด็นที่มีความไม่แน่นอนสูง (High Uncertainty: HU) ด้วยการพิจารณาหาแรงผลักดัน (Driving Forces) ที่มีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดหรือไม่เกิดขึ้นมากที่สุด และ **รอบที่ ๒** หากเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อระดับรุนแรงมาก (High Impact: HI) ด้วยการพิจารณาหาแรงผลักดัน (Driving Forces) ที่คาดว่าหากเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบมากที่สุด ได้ผลคะแนนสูงสุด 2 อันดับแรก ครอบคลุมในแต่ละมิติของ STEEP ซึ่งเป็นข้อมูลหรือเหตุการณ์ทางสังคม (Social) เทคโนโลยี (Technology) เศรษฐกิจ (Economic) สิ่งแวดล้อม (Environment) และการเมือง (Politic) เพื่อนำมาพิจารณาหาภาพเหตุการณ์ในอนาคต (Future Events) ต่อไป ดังนี้

มิติสังคม	๑) การศึกษาและความเท่าเทียมในสังคม ๒) นโยบายภาครัฐ
มิติเทคโนโลยี	๑) เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ๒) การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์
มิติเศรษฐกิจ	๑) นโยบายของภาครัฐ ๒) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดีขึ้นทำให้ระบบโลจิสติกส์จะมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น
มิติสิ่งแวดล้อม	๑) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ๒) สภาวะโลกร้อน
มิติการเมือง	๑) การทุจริตคอร์รัปชัน ๒) การเมืองไม่มีเสถียรภาพ

๓.๓ ภาพเหตุการณ์ในอนาคต (Future Events)

จากตัวขับเคลื่อนร่วม (Common Driving Forces) ทั้ง ๑๐ ตัว ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งที่ประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ในครั้งนี้ได้โหวต (Vote) คะแนน ผ่าน Google Form และได้นำมาพิจารณาต่อการหาภาพเหตุการณ์ในอนาคต (Future Events) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากแรงผลักดัน (Driving Forces) ซึ่งแต่ละมิติได้ Future Events ดังนี้

ตารางที่ ๖ แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติสังคม

มิติสังคม (Social)

Driving Forces	Future Events
๑) การศึกษาและความเท่าเทียมในสังคม	- การศึกษาที่ไม่จำกัดการเรียนรู้ และไม่จำกัดภาษา
	- การทำงานและอาชีพที่ตอบโจทย์ในแต่ละท้องถิ่น
	- การศึกษาที่ตอบโจทย์กับสังคมมากขึ้น
	- การศึกษาที่อิสระ
	- การศึกษาที่สร้างอาชีพและรายได้
	- การเข้าถึงการศึกษาได้อย่างไม่จำกัด
๒) นโยบายภาครัฐ	- ข้อมูลของบุคคลสาธารณะสามารถตรวจสอบได้
	- นโยบายของภาครัฐมาจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และประชาชนสามารถสื่อสารโดยตรงกับภาครัฐ โดยไม่ผ่านตัวกลางทางการเมือง

ตารางที่ ๗ แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติเทคโนโลยี

มิติเทคโนโลยี (Technology)

Driving Forces	Future Events
๑) เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	- ลักษณะทางสังคมจะเป็นลักษณะโดดเดี่ยวหรือครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นจากการเสพติดเทคโนโลยี
	- คนจะมีอารมณ์ก้าวร้าวและอาการซึมเศร้ามากขึ้น
	- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่ลดลง
	- ประชาชนมีโอกาสรายได้และประกอบอาชีพได้ง่ายขึ้น
๒) การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์	- ประชาชนในพื้นที่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เกิดธุรกิจการค้าขายข้อมูลและหลอกลวงบุคลากรในพื้นที่
	- ภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่เกิดความเสียหาย

ตารางที่ ๘ แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติเศรษฐกิจ

มิติเศรษฐกิจ (Economic)

Driving Forces	Future Events
๑) นโยบายของภาครัฐ	- อัตลักษณ์พื้นถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะสร้างเศรษฐกิจมูลค่าสูงขึ้น
	- ความเป็นเมืองธุรกิจรองรับสังคมสูงวัย เช่น สถานดูแลผู้สูงอายุ (Home Care City Centre) จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจชายแดนได้
๒) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดีขึ้น ทำให้ระบบโลจิสติกส์จะมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น	- ธุรกิจภาคบริการด้านความบันเทิง (Entertainment) มีคุณภาพสูง
	- ระบบการส่งออกระหว่างประเทศคล่องตัวเกิดการค้าและการลงทุนมากขึ้น

ตารางที่ ๙ แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติสิ่งแวดล้อม

มิติสิ่งแวดล้อม (Environmental)

Driving Forces	Future Events
๑) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	- ทุกภาคส่วนมีความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากขึ้น
	- มีการจัดการในการรับมือกับภัยพิบัติที่เป็นระบบ
	- มีองค์ความรู้ในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ
	- การขาดแคลนอาหาร
	- ความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ
๒) สถานะโลกร้อน	- การเกษตรในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลง
	- อาชีพประจำท้องถิ่นบางอาชีพหมดสิ้นไป
	- การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการเกษตร
	- วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง
	- การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศทางทะเล

ตารางที่ ๑๐ แสดงผลการพิจารณาหา Future Events จาก Driving Forces ในมิติการเมือง

มิติการเมือง (Politic)

Driving Forces	Future Events
๑) การทุจริตคอร์รัปชัน	- ความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นที่บั่นทอนความเจริญ
	- ความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
	- การได้รับผลประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพลหรือคนบางกลุ่มในพื้นที่
	- กลไกของภาครัฐกลายเป็นเครื่องมือของกลุ่มอิทธิพล
	- กระบวนการยุติธรรมขาดความน่าเชื่อถือ
	- บ้านเมืองพัฒนาช้าและไม่เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน
	- การชุมนุมประท้วงต่อต้านและขับไล่กลุ่มผู้ทุจริตและคอร์รัปชัน
๒) การเมืองไม่มีเสถียรภาพ	- นโยบายไม่มีความต่อเนื่อง
	- ความแตกแยกและการแบ่งพรรคแบ่งพวกในพื้นที่
	- ความเชื่อมั่นต่อการการค้าและการลงทุนที่ลดลง
	- ผลประโยชน์ตกไปอยู่ในกำมือของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
	- การชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาล

หลังจากนั้นจึงทำการโหวตคะแนน (Vote) ผ่าน Google Form อีกครั้งหนึ่ง เพื่อหาภาพเหตุการณ์ในอนาคต (Future Events) 2 อันดับที่มีคะแนนสูงสุดในแต่ละมิติ เพื่อนำเข้าสู่ตาราง U ซึ่งการวาดภาพอนาคตนั้นจะใช้คู่ความสัมพันธ์ของ Future Events ที่ “อยู่คนละมิติ” และ “ไม่สัมพันธ์กันอย่างสิ้นเชิง” โดยนำหลัก PCR ในการพิจารณา ดังนี้ (๑) มีความเป็นไปได้ น่าเชื่อถือ (Plausible) (๒) มีความผิดแผก แตกต่าง (Divergent) (๓) มีความท้าทาย (Challenge) และ (4) มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน (Related) เพื่อให้ได้แกนที่มีความสำคัญสูงสุดและมีอิทธิพลครอบคลุมในมิติอื่น ๆ จำนวน ๒ แกน ซึ่งจากการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งนี้ ได้แกนในมิติเทคโนโลยี : การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ และมิติสังคม: นโยบายภาครัฐ

3.4 ภาพฉากทัศน์

จากกระบวนการ ข้างต้นนำมาสู่การได้แก่นภาพอนาคต (Scenario) เพื่อการเขียนภาพระยะยาว (Scenario Stories) ตาม Focal Question คือ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” ที่กำหนดไว้ เป็นแกน Y มิติเทคโนโลยี การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ และแกน X มิติสังคม นโยบายภาครัฐ ได้ภาพอนาคต 4 ฉากทัศน์ ได้แก่ ภาพฉากทัศน์ที่ ๑ “Cyber Bird” ภาพฉากทัศน์ที่ ๒ “ช้างติดหล่ม” ภาพฉากทัศน์ที่ ๓ “สลอธป่วย” และ ภาพฉากทัศน์ที่ ๔ “เต่าบิน” ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒๑

แผนภาพที่ ๒๑ ภาพแสดง “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕”

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมฯ ได้ร่วมกันเขียนสถานการณ์ (Scenario Stories) โดยการเรียบเรียงเหตุการณ์ในอนาคตออกมาในลักษณะของ “เรื่องเล่า” (Narrative) หรือการบรรยายในลักษณะร้อยแก้วที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับ Focal Question ที่ตั้งไว้ ได้แก่ “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕” โดยไม่ลืมที่จะนำ Future event ที่เราไม่ได้นำมาเป็นแกน X, Y มาพิจารณาเพื่อใส่ลงในภาพแต่ละภาพให้ครบทุกมิติของ STEEP ดังนี้

ฉกทศน์ที่ ๑ “Cyber Bird”

ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ก็จะส่งผลให้การดำเนินชีวิตและการพัฒนาพื้นที่ชายแดนมีคุณภาพบนความปลอดภัยด้านข้อมูล ชีวิต และทรัพย์สินมากขึ้นด้วย

ด้านสังคม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีกฎหมายป้องกันการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐทางไซเบอร์ การบริหารจัดการด้านสวัสดิการจากภาครัฐที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในทุกด้าน เช่น ด้านการศึกษา คนรุ่นใหม่มีความสามารถในการใช้ภาษาได้หลากหลาย เช่น อาหรับ มาลา ยู จีน และอังกฤษ เนื่องจากมีช่องทางให้ศึกษาได้หลากหลายจึงเรียนรู้ได้มากขึ้น การเรียนออนไลน์สามารถเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่อยู่ห่างไกลได้มากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน และพื้นที่ใกล้เคียง การเข้าถึงการศึกษาได้ไม่จำกัดช่องทางและภาษา ทำให้มีอิสระในการศึกษา ตอบโจทย์การทำงานและอาชีพในท้องถิ่น การศึกษาที่ตอบโจทย์สังคมมากขึ้น การศึกษาที่สร้างรายได้ ด้านสาธารณสุข มีการใช้ Telemed ในการรักษาผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกลโดยไม่ต้องเดินทางมายังโรงพยาบาล อีกส่วนหนึ่งมาจากการมีอัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็น Soft Power และเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ ประกอบกับมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์จึงทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระบบการบริการทางไซเบอร์และการใช้งานที่ปลอดภัยบนระบบปฏิบัติการออนไลน์ จึงนิยมใช้การทำธุรกรรมต่าง ๆ ออนไลน์และกลายเป็นสังคมไร้เงินสด เป็นต้น มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมการเป็นพลเมืองผ่านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สูงขึ้น สภาพสังคมดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ขณะเดียวกันคนรุ่นใหม่ขาดการเข้าสังคม การรวมกลุ่ม EQ ต่ำลง ขาดทักษะการเข้าสังคมการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางเทคโนโลยีส่งผลให้ เด็กรุ่นใหม่ขาดการมีส่วนร่วมทางสังคม ใช้ชีวิตในโลกเสมือนจริง คนรุ่นใหม่ไม่ได้รับการขัดเกลาทางศาสนา เนื่องจากใช้ชีวิตอยู่กับโลกออนไลน์ ทำให้คุณธรรม จริยธรรมเบาบาง ความผูกพัน เชื้อพ้องและความกตัญญูต่อพ่อแม่ และครูน้อยลง การเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่ง่ายขึ้น ทำให้เกิดการเลียนแบบ มีการใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อมากขึ้น จากการเข้าถึงข้อมูลและการหาซื้อ Online ง่ายขึ้น

ภัยพิบัติทางธรรมชาติยังคงเป็นภัยคุกคามในพื้นที่ แม้ว่าทุกภาคส่วนจะมีความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงมากขึ้นก็ตาม มีการจัดการการรับมือกับภัยพิบัติที่เป็นระบบ มีองค์ความรู้ในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่ ฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำเกษตรในพื้นที่ เนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการเกษตร

ด้านเทคโนโลยี มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์สูง มีระบบความปลอดภัยและเครือข่ายในการรักษาความปลอดภัย เช่น การ Scan ลายนิ้วมือ ม่านตา การใช้เทคโนโลยีมาอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน

การทำงาน ลดการเดินทาง แต่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้มากขึ้น มีเทคโนโลยีและระบบป้องกันการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล เอกชน และหน่วยงานภาครัฐทางไซเบอร์

ในทางกลับกัน บางอาชีพในท้องถิ่นจะหายไป จำนวนคนว่างงานในพื้นที่มากขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีมาแทนที่เนื่องจากการถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี เช่น พนักงานธนาคาร พ่อค้าคนกลางทางการเกษตร เทคโนโลยีช่วยให้สินค้าส่งถึงผู้บริโภคได้รวดเร็ว ได้รับสินค้าที่มีคุณภาพจากสวน และผู้ประกอบการได้ผลกำไรเต็มที่ ราคาสูงขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ เป็นเศรษฐกิจดิจิทัล ส่งผลให้มีคนรุ่นใหม่สร้างรายได้ สร้างงาน และสร้างอาชีพ เช่น E-Sport การค้าทางออนไลน์ การสนับสนุนงบประมาณและเงินทุนจากภาครัฐเพื่อดึงดูดนักลงทุนเข้ามาในพื้นที่ มีมาตรการและกฎหมายที่เอื้อต่อการลงทุน ธุรกิจทางการเงินมีความปลอดภัย สะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องผ่านตัวกลาง สามารถลดขั้นตอนการโอนเงิน การใช้สกุลเงินดิจิทัลได้รับความนิยมมากขึ้น มีความปลอดภัย และใช้งานได้ง่าย

ด้านสิ่งแวดล้อม พลังงาน มีระบบแจ้งเตือนภัยธรรมชาติ ในพื้นที่ที่มีจำนวนโรงงานกำจัดขยะที่ได้มาตรฐานมากขึ้น รัฐบาลและเอกชนยึดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการดำเนินงาน มีความมั่นคงทางพลังงาน ยึดการใช้พลังงานสะอาดที่สามารถผลิตได้เองในพื้นที่

ด้านการเมือง การเมืองโปร่งใส มีธรรมาภิบาล มีการตรวจสอบและถ่วงดุลข้อมูลด้วยระบบ IT ที่ครอบคลุมและปลอดภัย ภาคการเมืองเข้าถึงประชาชน รับทราบข้อมูลและปัญหาของประชาชนในพื้นที่ผ่าน Community Online บทบาทของสตรีทางการเมือง การปกครองในพื้นที่มากขึ้นประชาชนสามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของภาครัฐ ภาครัฐเปิดเผยข้อมูลงบประมาณในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้ ภาครัฐพัฒนาพื้นที่ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน มีระบบแจ้งเตือนทางอาชญากรรม เช่น บุคคลตามหมายจับ ผู้ต้องสงสัย ในการรักษาความสงบ และลดอาชญากรรมในพื้นที่

ข้อมูลของบุคคลสาธารณะสามารถถูกตรวจสอบได้ นโยบายของภาครัฐเกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และประชาชนสามารถสื่อสารโดยตรงกับภาครัฐ โดยไม่ผ่านตัวกลางทางการเมือง

ฉกทศน์ที่ ๒ “ข้างติดหล่ม”

การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ จะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ในระดับต่ำ มีการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ อันส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตและการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ และส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ตามมิติต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสังคม นโยบายของรัฐบาลด้านสังคมให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน ได้อยู่ร่วมกันโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ไม่จำกัดศาสนา มีความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกการแตกต่างทางความคิด และมีนโยบายในการหนุนเสริมเรื่อง พหุวัฒนธรรม พหุสังคม ที่จะให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน

แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการสร้างข้อมูลข่าวสารทางด้านลบ ทำให้เกิดความขัดแย้ง ประชาชนมีการรับสื่อโดยไม่พิจารณาถึงความถูกต้องของข้อมูล ประชาชนมีการกระจายสื่อโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ประชาชนมีความฉลาดทางดิจิทัลต่ำ (Digital Intelligent Quotient) การถูกมัลแวร์โจมตี ทำให้เกิดอุปสรรคในการเชื่อมโยงกับบุคคลอื่น ประชาชนอยู่ด้วยความหวาดระแวง และมีความห่วงกังวลเรื่องความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security)

ด้านเทคโนโลยี ภาครัฐส่งเสริมนวัตกรรม AI และนวัตกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้กับประชาชนในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และมีนโยบายเทคโนโลยีการเกษตร ๔.๐ (Farming 4.0 Policy) ที่เหมาะสมในการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน เพิ่มมูลค่า และใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร มีนโยบายการบริหารจัดการฟาร์มที่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้ผลสูงสุด (Optimization) ทำให้เกษตรกรได้กำไรสูงสุด มีการใช้เทคโนโลยี (Global positioning System: GPS) ในการบอกพิกัดผ่านทางดาวเทียมและเครื่องวัดต่าง ๆ (Sensors) ทำให้เกษตรกรมีความแม่นยำ มีการพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่องควบคู่กับพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แต่อย่างไรก็ตาม มีการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นหลัก ทำให้ความมั่นคงทางเทคโนโลยีลดลง รวมทั้งมีการนำเข้าเทคโนโลยีจำนวนมากทำให้ประเทศขาดดุลทางการค้า ภาคการผลิตพบอุปสรรค ทำให้ขาดทักษะด้านแรงงาน ทำให้ไม่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพิ่มเติม อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้หวังผลประโยชน์ทางการค้าลอกเลียนแบบทรัพย์สินทางปัญญาด้านเทคโนโลยีที่รัฐส่งเสริม

ด้านเศรษฐกิจ รัฐมีนโยบายที่ส่งเสริมการผลิต และอุตสาหกรรมในระดับจุลภาคไปสู่ระดับมหภาค ลดการพึ่งพาและการนำเข้าจากต่างประเทศ มีกระบวนการแปรรูปผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตอย่างครบวงจร มีนโยบายที่สร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งในระดับครัวเรือน และมีรายได้ต่อหัวทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีของรัฐได้ มีความปลอดภัยด้านไซเบอร์ต่ำ ไม่สามารถที่จะก้าวไปสู่เศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์

ด้านสิ่งแวดล้อม รัฐมีนโยบายในการพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม มีมาตรการที่เข้มข้น รุนแรง โบนบทลงโทษต่อผู้ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการอย่างจริงจังให้ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายค่าเสียหาย (Polluter Pays Principle: PPP) ต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม และมีกฎหมายให้ผู้ทำลายสิ่งแวดล้อมต้องเป็นผู้แก้ไขและฟื้นฟูให้ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกในการตระหนักถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความตระหนักในการร่วมเป็นผู้รักษาสิ่งแวดล้อม

แต่ทว่ามีการใช้เทคโนโลยีในการบิดเบือนข้อมูลด้านพื้นที่ป่า การแพร่กระจายข้อมูลที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดด้านสิ่งแวดล้อม การอ้างสิทธิ์ในการครอบครอง เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ตลอดจน การพัฒนาและการสร้างเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางดิน น้ำ อากาศ เสียง หรือการปนเปื้อนของสารพิษ อันส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง

ด้านการเมือง รูปแบบการบริหารจัดการของรัฐบาล เปิดโอกาส และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผนในระดับนโยบาย จนถึงระดับปฏิบัติ

มีการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง การส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมพัฒนาการเมือง นักการเมืองมีคุณธรรมจริยธรรม และมีสถาบันการเมืองที่เป็นมืออาชีพ

แต่ก็ได้มีการใช้เทคโนโลยีสร้างข่าวปลอม (Fake News) เพื่อสร้างความเสียหายให้กับคู่แข่งทางการเมือง เกิดเว็บไซต์ข่าวปลอมที่ก่อให้เกิดปัญหาตามมา ประชาชน สถาบันทางการเมือง และสังคมถูกปลุกปั่น สร้างความเสียหายและผลกระทบต่อคน ชุมชน และสังคมเป็นอย่างมาก

ฉกทศน์ที่ ๓ “สลอปปาย”

ภาพพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ หากนโยบายและกฎหมายล้ำหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและไม่มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์จะส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ตามมิติต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสังคม นโยบายและกฎหมายที่ล้ำหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ส่งผลให้สังคมพัฒนาช้า มีระบบการศึกษาที่ล้ำหลัง เนื่องจากการเข้าถึงเทคโนโลยีมีน้อยและอยู่ในวงที่จำกัดเท่านั้น อีกทั้งกลุ่มคนที่เข้าถึงเทคโนโลยีได้ก็เผชิญกับความเสี่ยงในการใช้งาน เนื่องจากไม่มีระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ใด ๆ รองรับ ทำให้ไม่เกิดการพัฒนาด้านทรัพยากรบุคคลในการสร้างองค์ความรู้ เพื่อติดอาวุธทางปัญญาในการแก้ปัญหาในมิติต่าง ๆ นอกจากนี้ สังคมยังเกิดความเหลื่อมล้ำ แยกแยะ ขาดระเบียบวินัยและจริยธรรม ก่อให้เกิดอาชญากรรมในสังคมที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมไม่น่าอยู่ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ไม่ดีเท่าที่ควร และไม่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน นำไปสู่การขาดการพัฒนาในทุกมิติ อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับการบริการจากภาครัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รวมถึงไม่ได้รับการตอบสนองในการช่วยเหลือและแก้ปัญหาใด ๆ จากภาครัฐ

ด้านเทคโนโลยี ด้วยนโยบายและกฎหมายล้ำหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเกิดการโจรกรรมข้อมูล เพราะขาดผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีองค์ความรู้และรู้ไม่เท่าทันทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ไม่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาสนับสนุนในการดำรงชีวิตในทุกมิติ อีกทั้ง ภาครัฐยังขาดการส่งเสริมและสนับสนุนด้านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าภาคเอกชนจะมีการนำเทคโนโลยีเข้าไปปรับใช้ในพื้นที่ แต่การเข้าถึงเทคโนโลยีนั้นยังคงขาดความปลอดภัย ก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นการถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การเข้าถึงข้อมูลอันเป็นเท็จ/ข่าวปลอม (Fake News) การเจาะระบบข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น ซึ่งภาครัฐไม่สามารถดำเนินการป้องกันและควบคุมให้มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์แก่ประชาชนในพื้นที่ได้ เนื่องจากทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนนั้นไม่มีความรู้ในด้านกฎหมายและการใช้เทคโนโลยี

ด้านเศรษฐกิจ ด้วยนโยบายและกฎหมายล้ำหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับการขาดความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ทำให้เกิดการโจรกรรมข้อมูล ทำให้การค้าและการลงทุนในพื้นที่ขาดการพัฒนาและขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกรรมทางการเงิน หรือแม้แต่ระบบ E-Banking ก็ยังใช้การไม่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้กลุ่มนักลงทุนภายนอกพื้นที่ไม่สนใจเข้าไปลงทุนในพื้นที่ ในขณะที่การลงทุนในภาคธุรกิจภายในพื้นที่เองนั้น ก็ไม่เกิดการพัฒนาและขยายตัวใด ๆ ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าชายแดนลดลง

ประชาชนในพื้นที่ขาดรายได้ เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำสูงขึ้น ในขณะที่ภาคการเกษตรก็มีผลผลิตที่ตกต่ำ ไม่ได้มาตรฐาน และส่งออกไม่ได้อีกด้วย

ด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาต่าง ๆ ถูกนำไปใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ไม่คุ้มค่า และขาดความตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประชาชนไม่มีองค์ความรู้ที่ใช้ติดต่อหาทางปัญญาในการแก้ปัญหาในทุกมิติ เพราะการเข้าถึงเทคโนโลยีนอกจากนั้น ภาครัฐก็ไม่ได้นำเทคโนโลยีเข้าไปใช้ในพื้นที่ เพื่อการจัดการและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การกำจัดขยะ/สิ่งปฏิกูล หรือระบบการจัดการของเสีย เป็นต้น

ด้านการเมือง จากนโยบายและกฎหมายล้าหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และไม่มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ทำให้คนขาดความเชื่อมั่นต่อการทำงานของภาครัฐ และขาดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคพลเรือน และภาคเอกชน ในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ในมิติต่าง ๆ ซึ่งผลประโยชน์จะเอื้อประโยชน์เพียงกลุ่มผู้มีอิทธิพลบางกลุ่มในพื้นที่ เกิดการทุจริตและคอร์รัปชัน โดยไม่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในระบบ

ฉกทศน์ที่ ๔ “เต่าบิน”

ในปี พ.ศ.๒๕๗๕ นโยบายและกฎหมายการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังล้าหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง แต่มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีให้มีความทันสมัย ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนและการพัฒนาพื้นที่ชายแดนยังประสบกับปัญหาอยู่ตามมิติต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสังคม บ้านเมืองพัฒนาช้าและเกิดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ทำให้เกิดความเห็นต่างจนนำไปสู่ความแตกแยกทางสังคม เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากประชาชนสูญเสียความเชื่อมั่นและไม่เข้าใจในภาครัฐ จนทำให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน ไม่ได้รับบริการภาครัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชน เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทำให้ไม่เกิดการพัฒนอย่างยั่งยืน

แต่อย่างไรก็ตามในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทางไซเบอร์ทำให้สามารถนำมาวางแผนแก้ไขความไม่สงบ ประชาชนมีความปลอดภัยทางชีวิตและทรัพย์สิน การติดต่อสื่อสารในพื้นที่ถึงระดับบุคคลได้อย่างปลอดภัย ลดความเสี่ยงในการก่อเหตุ สร้างความเสียหาย และสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในพื้นที่ เช่น การมีระบบโทรทัศน์วงจรปิด (Closed Circuit Television System: CCTV) ที่ทันสมัย

ด้านเทคโนโลยี ประชาชนในพื้นที่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เกิดธุรกิจการค้าขายข้อมูลและหลอกลวงบุคลากรในพื้นที่ มีกฎหมายและความคุ้มครองด้านเทคโนโลยีที่ล้าหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนยังไม่มีความรู้รับทราบในด้านกฎหมายเกี่ยวกับเทคโนโลยี

แต่อย่างไรก็ตามจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความมั่นคงทางไซเบอร์ ทำให้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว ข้อมูลมีความแม่นยำ และทันสมัย ทุกภาคส่วนสามารถนำข้อมูล Big Data มาใช้ในการวิเคราะห์และพยากรณ์ เพื่อวางแผนและพัฒนาพื้นที่ได้

ด้านเศรษฐกิจ ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าชายแดนลดลง รวมถึงขาดความเชื่อมั่นในการลงทุนจากนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ประชาชนในพื้นที่ขาดรายได้ ไม่มีงาน เกิดความยากจนและเหลื่อมล้ำสูง สินค้าผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตตกต่ำ ไม่ได้มาตรฐาน ราคาตกต่ำ ค่าครองชีพสูง ภาวะเงินเฟ้อ

แต่จากการที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ทำให้ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่มีการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ สร้างอาชีพ และรายได้ให้กับประชาชน โดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ส่งเสริมการเป็นเศรษฐกิจดิจิทัลในพื้นที่

ด้านสิ่งแวดล้อม เกิดมลพิษทั้งทางบกทางน้ำและอากาศ ไม่มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมทั้งขยะและสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน พื้นที่สีเขียวลดลงสิ่งแวดล้อมถูกทำลายและถูกบุกรุกเพิ่มมากขึ้น เพื่อแสวงหาที่ทำกินและที่อยู่อาศัยใหม่ ๆ เกิดภัยพิบัติในพื้นที่เพิ่มขึ้น ประชาชนมีสุขภาพกายและจิตทรุดโทรม

แต่เนื่องจากในพื้นที่มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ส่งผลให้ในด้านสิ่งแวดล้อมมีระบบเตือนภัยที่ทันสมัย ลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน มีระบบและเทคโนโลยีในการจัดการของเสียที่ทันสมัยและได้มาตรฐาน มีฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยในการวางแผนการจัดการในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการเมือง จากการที่นโยบายและกฎหมายล้าหลังไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์ต่อผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ การทุจริตเชิงนโยบายทำได้ง่ายขึ้น เป็นช่องว่างให้ผู้คิดต่างจากรัฐในการก่อความไม่สงบในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น เกิดการชุมนุมต่อต้านรัฐบาล มีการแทรกแซงจากภายนอกประเทศ

แต่ในพื้นที่มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ทำให้การติดตามผู้ก่อความไม่สงบได้รวดเร็วมากขึ้น มีข้อมูลด้านการข่าวที่ถูกต้อง รวดเร็ว ข่าวปลอม (Fake News) ในพื้นที่ลดลง การปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ด้านการทหารมีอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยมากขึ้น

๓.๕ การวิเคราะห์ประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options)

จากฉกทศน์ทั้ง ๔ ฉกทศน์ข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threats) เพื่อสร้างประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) สำหรับการนำไปจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งการวิเคราะห์ประเด็นทางยุทธศาสตร์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ฉากทัศน์ที่ 1 Cyber Bird

เมื่อนำฉากทัศน์ที่ 1 เมืองอัจฉริยะชายแดนใต้ Cyber Bird มาวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threat) เพื่อหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) ผลที่ได้มีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ โอกาส (O: Opportunity) ได้แก่

- กฎหมายป้องกันการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐทางไซเบอร์ มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์สูง

- การใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นให้เป็นอำนาจอ่อน (Soft Power) และเป็นจุดขายของพื้นที่

- การใช้ภาษาได้หลากหลาย โดยเฉพาะภาษาหรับและมาลายู

- มีความมั่นคงทางพลังงาน โดยเฉพาะพลังงานสะอาด

๑.๒ ภัยคุกคาม (T: Threat) ได้แก่

- การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางเทคโนโลยีส่งผลให้ เด็กรุ่นใหม่ขาดการมีส่วนร่วมทางสังคม และทางศาสนา

- การใช้ยาเสพติดมากขึ้น จากการเข้าถึงข้อมูลและการหาซื้อออนไลน์ (Online) ง่ายขึ้น

- การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติยังคงเป็นภัยคุกคามในพื้นที่

- จำนวนคนว่างงานในพื้นที่มากขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีมาแทนที่คน

เมื่อวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threat) เพื่อหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) รองรับในระยะ ๑๐ ปี และ ๕ ปี มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๑๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๑ Cyber Bird

ลำดับ	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๑ Cyber Bird	
	๑๐ ปี	๕ ปี
๑.	เมืองอัจฉริยะ (Smart City) ชายแดนใต้	ชุมชนอัจฉริยะ (Smart Unite)
๒.	แหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของประเทศ	แหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของภาคใต้
๓.	ศูนย์กลางด้านภาษาอาหรับและมาลาญของประเทศ	ศูนย์กลางด้านภาษาอาหรับและมาลาญของภาคใต้
๔.	เมืองสีเขียว (Green City)	อุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry)
๕.	คนรุ่นใหม่ใฝ่คุณธรรม	ครอบครัวอบอุ่น
๖.	เมืองสีขาว	ครอบครัวสีขาว
๗.	เมืองพร้อมรับภัยพิบัติอย่างมีระบบ	ชุมชนตระหนักรู้และพร้อมรับภัยพิบัติ
๘.	พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People)	อัตราการว่างงานในพื้นที่ลดลงร้อยละ ๕๐

ฉกทศน์ที่ ๒ ช้างติดหล่ม

เมื่อนำฉกทศน์ที่ ๒ ช้างติดหล่ม มาวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threats) เพื่อหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) ผลที่ได้มีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ โอกาส (O: Opportunity) ได้แก่

- พื้นที่ภาคใต้มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของภาครัฐได้ง่าย
- เยาวชนพื้นที่ภาคใต้อยู่ยุคใหม่มีความรู้กว้างและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
- การเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อการส่งออกที่สำคัญของประเทศ
- การท่องเที่ยวชุมชนที่สร้างความเข้มแข็งและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่
- มีการเมืองที่หนุนเสริมนโยบายการค้าชายแดนเปิดประตูสู่อาเซียน และขจัดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดนใต้

๒.๒ ภัยคุกคาม (T: Threat) ได้แก่

- มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือนข้อเท็จจริงและสร้างข่าวปลอม (Fake News)
- คนรุ่นใหม่ศึกษาคะนอง และรวมกลุ่มกันโจรกรรมข้อมูลดิจิทัล สร้างความเสียหายต่อสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่
- การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถทำได้และภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้ไม่หวังดีในการโจรกรรมข้อมูล
- เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกสร้างผลกระทบได้อย่างรวดเร็ว
- แต่ละประเทศสร้างเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคทางการค้ามากขึ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตน

เมื่อวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threat) เพื่อหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) รองรับในระยะ ๑๐ ปี และ ๕ ปี มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๑๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉากทัศน์ที่ ๒ ช้างติดหล่ม

ลำดับ	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉากทัศน์ที่ ๒ ช้างติดหล่ม	
	๑๐ ปี	๕ ปี
๑.	สังคมแห่งความชาญฉลาดด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Intelligent Quotient)	ข้อมูลเปิดภาครัฐที่เข้าถึง ณ จุดเดียว
๒.	เศรษฐกิจดิจิทัลโดยเยาวชนภาคใต้ยุคใหม่	ชุมชนที่พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัล
๓.	ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก	พัฒนากิจกรรมเศรษฐกิจชุมชน
๔.	ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ในภูมิภาค	ชุมชนเข้มแข็งด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น
๕.	ประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway)	ประตูการค้าชายแดน
๖.	การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship)	สังคมสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ฉากทัศน์ที่ ๓ สลอปวย

เมื่อนำฉากทัศน์ที่ ๓ สลอปวย มาวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threats) เพื่อหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) ผลที่ได้มีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ โอกาส (O: Opportunity) ได้แก่

- สร้างกิจกรรมให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน
- สร้างการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม
- สนับสนุนภูมิปัญญาและสินค้าท้องถิ่น
- สร้างรายได้จากสิทธิที่เกิดจากการลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ หรือก๊าซเรือน

กระจกสู่สิ่งแวดล้อม (Carbon Credit)

- เกิดนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๒ ภัยคุกคาม (T: Threat) ได้แก่

- ขาดความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ
- บุคลากรขาดองค์ความรู้ เพื่อรองรับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ขาดการเข้าถึงเทคโนโลยี
- ขาดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม

เมื่อวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threat) เพื่อหาทางเลือกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) รองรับในระยะ ๑๐ ปี และ ๕ ปี มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 13 ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉากทัศน์ที่ ๓ สลอปวย

ลำดับ	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉากทัศน์ที่ ๓ สลอปวย	
	๑๐ ปี	๕ ปี
๑.	สังคมเข้มแข็ง	พลเมืองตื่นรู้
๒.	นวัตกรรมชุมชน	เข้าใจวิถีชุมชน
๓.	อัตลักษณ์ชุมชน	ภูมิปัญญาท้องถิ่นก้าวหน้า
๔.	เมืองสีเขียว (Green City)	ชุมชนสีเขียว (Green Community)
๕.	ชุมชนมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน	นวัตกรรมเศรษฐกิจพอเพียง
๖.	รัฐโปร่งใส ตรวจสอบได้	ท้องถิ่นโปร่งใส ตรวจสอบได้
๗.	การเรียนรู้ตลอดชีวิต	เมืองแห่งการเรียนรู้
๘.	เมืองสันติสุข	ชุมชนสันติสุข

ฉกทศน์ที่ ๔ เตาบิน

เมื่อนำฉกทศน์ที่ ๔ เตาบิน มาวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threats) เพื่อหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) ผลที่ได้มีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ โอกาส (O: Opportunity) ได้แก่

- การบริการประชาชนจากภาครัฐมีความสะดวกและรวดเร็วแบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ One Stop Service ด้วยการบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน
- ประชาชนมีความปลอดภัยทางชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากมีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์
- ภาคเอกชน ประชาสังคม และประชาชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น และแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ตรงจุดมากขึ้น
- การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในเศรษฐกิจมากขึ้น
- การนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการของเสียในพื้นที่ โดยไม่กระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศน์

- คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้

๔.๒ ภัยคุกคาม (T: Threat) ได้แก่

- การเชื่อมโยงข้อมูลของภาครัฐที่ยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ
- งบประมาณในการลงทุนด้านเทคโนโลยีสูง
- ภาคเอกชนไม่สามารถเข้าไปพัฒนาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ได้ เนื่องจากยังมีความหวาดระแวงและความไม่เชื่อมั่นในพื้นที่
- กฎหมายไม่เอื้อให้กับนักลงทุนในพื้นที่
- ธุรกิจการค้าจะทำได้ยาก เนื่องจากนโยบายภาครัฐไม่มีความชัดเจน
- การขาดความเชื่อมั่นในภาครัฐของประชาชนและนักลงทุน

เมื่อวิเคราะห์หาโอกาส (O: opportunity) และภัยคุกคาม (T: Threats) เพื่อหาประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) รองรับในระยะ ๑๐ ปี และ ๕ ปี มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๑๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๔ เต่าบิน

ลำดับ	ประเด็นยุทธศาสตร์ของฉกทศน์ที่ ๔ เต่าบิน	
	๑๐ ปี	๕ ปี
๑.	การบริการแบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)	ฐานข้อมูลและมีโครงสร้างพื้นฐานที่มีความพร้อม
๒.	เมืองที่มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมทางไซเบอร์	เทคโนโลยีที่ทันสมัยและครอบคลุมทุกพื้นที่ในการป้องกัน ติดตาม และตรวจสอบการกระทำผิด
๓.	ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน	การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม
๔.	เศรษฐกิจดิจิทัลด้วยพลังของคนรุ่นใหม่	เทคโนโลยีมีความเชื่อมโยงในทุกด้าน
๕.	เมืองที่ทันสมัยและใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Smart City and Green City)	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ส่วนที่ ๔

สรุปและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ ๔

สรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุป

สถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ สำหรับ **มิติสังคม** ได้แก่ (๑) วิกฤตความมั่นคงทางอาหาร (๒) การเรียนรู้ภาษาไทยและความหลากหลายทางภาษามากขึ้น (๓) ความเป็นพลเมืองสูงชัน (๔) การใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็น Soft Power และเป็นจุดขายของพื้นที่ (๕) ช่องว่างระหว่างวัยที่กว้างขึ้น (Generation Gap) (๖) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามากขึ้นและการศึกษาหลังในอันดับท้ายของประเทศ (๗) ยาเสพติดและภัยแทรกซ้อน (๘) การบูรณาการการทำงานในท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ (๙) ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม และ (๑๐) ยุคของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ **มิติเทคโนโลยี** ได้แก่ (๑) Life Style ใหม่ (๒) ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ถูกใช้มากขึ้น (๓) เทคโนโลยีความมั่นคงประเทศในพื้นที่ทันสมัยมากขึ้น (๔) เปลี่ยนแปลงสู่พลังงานสะอาดมากขึ้น (๕) การเปลี่ยนสู่ยุคการเรียนรู้ Online (E-learning) (๖) สกูเงินดิจิทัลได้รับความนิยมมากขึ้น (๗) การเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น (Internet of Things) (๘) ตระหนักและให้ความสำคัญกับ Cyber Security มากขึ้น (๙) Platform for Life ได้รับความนิยมมากขึ้น และ (๑๐) การใช้ Quantum Computing มากขึ้น **มิติเศรษฐกิจ** ได้แก่ (๑) ธุรกิจฮาลาลเติบโตมากขึ้น (๒) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นจุดขายของพื้นที่ (๓) การรับนักลงทุนต่างชาติในพื้นที่มากขึ้น (๔) การค้าชายแดนเจริญมากขึ้น (๕) เศรษฐกิจ E-Commerce เติบโตและขยายตัวเร็ว (๖) เข้าใกล้การเป็นศูนย์กลางธุรกิจฮาลาลของประเทศ (๗) สกูเงินดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้น (๘) การท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ (๙) มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น และ (๑๐) เข้าถึงแพลตฟอร์มทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น **มิติสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ (๑) ตระหนักในความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (๒) การใช้พลังงานสะอาดมากขึ้น (๓) สภาพอากาศแปรปรวนมากขึ้น (๔) ปัญหามลพิษขยะ น้ำเสีย อากาศมากขึ้น (๕) ให้ความสำคัญกับ Carbon Footprint มากขึ้น (๖) ภัยพิบัติมากขึ้นและถี่ขึ้น (๗) ผู้บริโภคใส่ใจด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (๘) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (๙) ทรัพยากรมีจำกัดและขาดแคลนทรัพยากร และ (๑๐) การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาดมากขึ้น และ **มิติการเมือง** ได้แก่ (๑) การกระจายอำนาจทางการปกครองดีขึ้น (๒) กลไกปกติของรัฐเรื่องการรักษาความปลอดภัยสามารถทำงานได้ปกติ (๓) การพูดคุยสันติสุขบรรลุความสำเร็จ (๔) การตรวจสอบภาครัฐและการเปิดเผยของข้อมูลผ่านโลกดิจิทัลได้มากขึ้น (๕) การเมืองภาคประชาชนและพลเมืองมีคุณภาพ Active Citizen ผ่านโลกออนไลน์มีมากขึ้น (๖) คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่มากขึ้น (๗) การทำงานของระบบราชการขาดความต่อเนื่อง (๘) การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนจะมีมากขึ้น (๙) การเข้าถึงระบบการตรวจสอบความโปร่งใสของประชาชนมีมากขึ้น และ (๑๐) ความเชื่อมั่นในรัฐไทยดีขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์และแนวโน้มต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มาจากแรงผลักดัน หรือที่เรียกว่า “Diving Forces” สำหรับ Diving Forces ที่มีอิทธิพลสูงใน **มิติสังคม** คือ (๑) การศึกษาและความไม่

เท่าเทียมในสังคม ซึ่งเกิดจากการศึกษาของประเทศมีความล้ำหลัง ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และ (๒) นโยบายภาครัฐ อันเป็นผลมาจากการนำเอาอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่เป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรมและศาสนาในลักษณะของ Soft Power มาใช้เป็นจุดขายสำหรับพื้นที่รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงพหุวัฒนธรรม มิติเทคโนโลยี คือ (๑) เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รูปแบบการใช้ชีวิต (Lift Style) มีรูปแบบใหม่ เช่น Mobile Banking, Meeting Online และแอปพลิเคชันต่าง ๆ เป็นต้น และ (๒) การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้ Cyber Security จึงประเด็นที่มีความสำคัญ มิติเศรษฐกิจ คือ (๑) นโยบายของภาครัฐ จากการส่งเสริมธุรกิจ ผลิตภัณฑ์และการบริการฮาลาลเติบโตมากขึ้น และ (๒) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดีขึ้นทำให้ระบบโลจิสติกส์จะมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ส่งผลให้การค้าในบริเวณชายแดนมีการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น มิติสิ่งแวดล้อม คือ (๑) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการให้ความสำคัญและตระหนักถึงประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ การลดการใช้พลาสติก และส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติ เป็นต้น และ (๒) สภาวะโลกร้อน เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเกิดขึ้นของภัยพิบัติที่เพิ่มมากขึ้นและมีจำนวนครั้งที่ถี่มากขึ้น และ มิติการเมือง คือ (๑) การทุจริตคอร์รัปชัน การเข้าถึงระบบการตรวจสอบความโปร่งใสของประชาชนและการเปิดเผยข้อมูลผ่านโลกดิจิทัลอาจมีการกระทำที่เพิ่มมากขึ้น และ (๒) การเมืองไม่มีเสถียรภาพ เกิดจากการที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นของรัฐ

แรงผลักดัน (Driving Forces) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต (Future Events) สำหรับพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีแรงผลักดันสำคัญที่มีอิทธิพลสูงและทำให้เกิดเหตุการณ์ในอนาคต (Future Events) ดังนี้

มิติสังคม : (๑) การศึกษาและความไม่เท่าเทียมในสังคม

ในอนาคตระบบการศึกษามีความเป็นอิสระมากขึ้น ทำให้ประชาชนเข้าถึงระบบการศึกษาได้อย่างไม่จำกัด โดยรูปแบบของการศึกษาไม่มีการจำกัดภาษาและขอบเขตของการเรียนรู้ รวมถึงสามารถตอบโจทย์สังคมสามารถสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในระดับท้องถิ่น

มิติสังคม : (๒) นโยบายภาครัฐ

นโยบายของภาครัฐจะเกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยที่ประชาชนสามารถสื่อสารและมีวิธีการที่สามารถเข้าถึงภาครัฐได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องผ่านตัวกลาง (ทางการเมือง) โดยเฉพาะข้อมูลของบุคคลสาธารณะ กลุ่มทุน หรือกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ต้องสามารถถูกตรวจสอบได้

มิติเทคโนโลยี : (๑) เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การเติบโตทางเทคโนโลยีจะส่งผลให้รูปแบบทางสังคมมีลักษณะ “สภาวะโดดเดี่ยวทางสังคม” (Social Isolation) มากขึ้น และครอบครัวในรูปแบบครอบครัวเดี่ยวมีจำนวนมากขึ้น รูปแบบการใช้ชีวิตของประชาชนมีการพึ่งพาเทคโนโลยีอย่างมากหรือมีการเสพติดเทคโนโลยี ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ซึมเศร้า และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมน้อยลง ขณะเดียวกันเทคโนโลยีกลายเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนในการสร้างรายได้และประกอบอาชีพได้ง่ายยิ่งขึ้น

มิติเทคโนโลยี : (๒) การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์

เทคโนโลยีที่ก้าวกระโดดได้สร้างความเสียหายให้แก่ภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่ ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เกิดธุรกิจการค้าขายข้อมูลส่วนบุคคลและหลอกลวงบุคลากรในพื้นที่บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ

มิติเศรษฐกิจ : (๑) นโยบายของภาครัฐ

นโยบายของภาครัฐให้การสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวผ่านการอนุรักษ์อัตลักษณ์พื้นถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการสนับสนุนด้านสาธารณสุขจากการทำให้ท้องถิ่นกลายเป็น “Home Care City Centre” เพื่อรองรับกับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต อีกทั้ง ยังเป็นการช่วยกระตุ้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ให้มีมูลค่าของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนในพื้นที่

มิติเศรษฐกิจ : (๒) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดีขึ้นทำให้ระบบโลจิสติกส์มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น

เมื่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมีทิศทางที่ดียอมส่งผลให้ระบบการขนส่งโลจิสติกส์กับประเทศเพื่อนบ้านมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น เกิดความคล่องตัวทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ รวมถึงการสนับสนุนให้เกิดธุรกิจบริการ (Entertainment) ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

มิติสิ่งแวดล้อม : (๑) ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

การเกิดขึ้นของภัยพิบัติทางธรรมชาติย่อมสร้างผลกระทบต่อประชาชนในหลายมิติ โดยเฉพาะการขาดแคลนอาหาร ดังนั้น ควรสร้างความตระหนักรู้และองค์ความรู้ในการรับมือต่อภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับประชาชน พร้อมทั้ง ควรมีการบริหารจัดการและเตรียมความพร้อมอย่างเป็นระบบให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในทุกภาคส่วน เพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถขยายความร่วมมือในระดับประเทศในการรับมือต่อภัยพิบัติร่วมกัน

มิติสิ่งแวดล้อม : (๒) สภาวะโลกร้อน

เมื่อโลกมีอุณหภูมิที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศทั้งทางบกและทางทะเล และทำให้ฤดูกาลในแต่ละพื้นที่มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมและอาชีพบางอาชีพในท้องถิ่น อาจหายไปหรืออาจถูกทดแทนจากการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการทำการเกษตรมากขึ้น

มิติการเมือง : (๑) การทุจริตคอร์รัปชัน

จากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นสิ่งที่เป็นการบั่นทอนความเจริญของประเทศและทำให้กระบวนการยุติธรรมขาดความน่าเชื่อถือ กลไกของภาครัฐได้กลายเป็นเครื่องมือให้กับกลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ซึ่งก่อให้เกิดการชุมนุมต่อต้านและขับไล่กลุ่มผู้มีอิทธิพลเหล่านั้น อีกทั้ง ยังเป็นการสร้างความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่และสร้างความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางให้บ้านเมืองพัฒนาช้าและไม่เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

มิติการเมือง : (๒) การเมืองไม่มีเสถียรภาพ

เมื่อการเมืองไม่มีเสถียรภาพ นโยบายภาครัฐไม่มีความต่อเนื่อง ผลประโยชน์ตกอยู่เฉพาะบางกลุ่ม อันจะก่อให้เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและแตกแยกความสามัคคีกันระหว่างประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์จากการบริหารงานของรัฐบาลเท่าที่ควร ซึ่งจะนำไปสู่การชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาล ส่งผลให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นต่อรัฐบาล

ภาพฉากทัศน์สำหรับการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ มาจากแกนหลัก ๒ แกน โดยแกนหลักมาจากมิติเทคโนโลยีจากแรงผลักดันในเรื่อง “การก่อกำเนิดนวัตกรรมทางไซเบอร์” และแกนหลักตัวที่ ๒ มาจากมิติสังคมจากแรงผลักดันในเรื่อง “นโยบายภาครัฐ” ซึ่งแกนหลักทั้งสองสามารถนำมาเขียนภาพฉากทัศน์ได้ ๔ ภาพฉากทัศน์ (ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒๒) ดังนี้

แผนภาพที่ ๒๒ ภาพแสดง “ภาพอนาคตสำหรับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕”

ฉากทัศน์ที่ ๑ Cyber Bird

การพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้นขณะเดียวกัน ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ก็จะส่งผลให้การดำเนินชีวิตและการพัฒนาพื้นที่ชายแดนมีคุณภาพบนความ ปลอดภัยด้านข้อมูล ชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น โดยประชาชนสามารถเชื่อมั่นในระบบบริหารจัดการทางไซเบอร์ เนื่องจากมีกฎหมายในการป้องกันการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล องค์กรเอกชนและหน่วยงานภาครัฐทางไซเบอร์ เมื่อการบริหารจัดการด้านสวัสดิการของภาครัฐมีประสิทธิภาพจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในหลายมิติ

ด้านการศึกษาสามารถเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนที่อยู่ห่างไกลจากระบบการศึกษาทางไกล ทำให้ การศึกษาไม่ถูกจำกัดการเรียนรู้และไม่จำกัดด้านภาษา เกิดความอิสระมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถช่วยตอบโจทย์ การทำงาน สังคมและอาชีพในท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันเทคโนโลยีก็อาจส่งผลให้เยาวชน ขาดทักษะใน การอยู่ร่วมกันทางสังคม เนื่องจากใช้ชีวิตอยู่ในโลกเสมือนจริงที่มากเกินไป เมื่อการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต สามารถกระทำได้ง่ายมากขึ้น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบและการเข้าถึงสิ่งผิดกฎหมายรูปแบบต่าง ๆ ได้ง่าย ยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน เทคโนโลยีอาจส่งผลให้อัตราการว่างงานที่สูงขึ้นจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่มนุษย์ใน บางอาชีพ แต่ก็ยังมีบางอาชีพที่อาจได้ประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจดิจิทัลที่ทำให้การค้าขายแบบแพลตฟอร์มมีอัตรา การเติบโตที่สูงขึ้น เกิดระบบแจ้งเตือนภัยทางธรรมชาติ เทคโนโลยีการกำจัดขยะ นอกจากนี้ ด้วยการพัฒนาใน เชิงพื้นที่ที่มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาลที่ดี สามารถตรวจสอบและกลั่นกรองข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีที่ครอบคลุม และปลอดภัย ย่อมส่งผลให้ภาครัฐสามารถเปิดเผยข้อมูลงบประมาณในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในระดับพื้นที่ได้ รวมทั้งสามารถช่วยให้ภาครัฐตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ฉากรทัศน์ที่ ๒ ช้างติดหล่ม

การพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน แต่ขณะเดียวกัน ด้านเทคโนโลยีกลับไม่มีระบบการรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ ซึ่งส่งผลให้เกิดการโจรกรรมข้อมูลเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่เปิดกว้างและให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการ จำกัดด้านความเชื่อ ศาสนาและความคิดเห็นของประชาชน พร้อมทั้งมีนโยบายสนับสนุนแนวคิดด้านพหุวัฒนธรรม ให้กับพื้นที่ แต่ขณะเดียวกันการสร้างข้อมูลข่าวสารไม่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความขัดแย้งและการรับสื่อ ขาดกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลที่ถูกต้อง เกิดความฉลาดทางด้านดิจิทัลในระดับต่ำ (Digital Intelligent Quotient) แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายในการสนับสนุนเทคโนโลยีด้านการเกษตร ส่งเสริมการผลิตในระบบอุตสาหกรรม แต่ยังคงต้องพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศทำให้ทิศทางความมั่นคงทางด้านเทคโนโลยีภายในประเทศลดลง เกิดการนำเข้าเทคโนโลยีจำนวนมากและไม่มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจ เกิดกลุ่มผู้ไม่หวังดีลอกเลียนแบบทรัพย์สินทางปัญญาต่าง ๆ ที่ภาครัฐให้การสนับสนุน อันเป็นอุปสรรคขัดขวางการ เข้าสู่การเป็นเศรษฐกิจแบบดิจิทัล สำหรับด้านสิ่งแวดล้อม แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายอนุรักษ์ทรัพยากรทาง ธรรมชาติและมิบโทษผู้กระทำความผิดหรือผู้ก่อมลพิษทางสิ่งแวดล้อมต้องเป็นผู้จ่ายค่าเสียหาย (Polluter Pays Principle: PPT) แต่เมื่อระบบตรวจจับผู้กระทำความผิดยังไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งกลายเป็นช่องว่างให้เกิด การบิดเบือนข้อมูลด้านพื้นที่ป่าและการอ้างเอกสารสิทธิ์ที่เอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องของตน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประชาชนจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับนโยบายได้ทุกมิติ แต่นักการเมืองที่มีคุณธรรม อาจถูกโจมตีด้วยการสร้าง Fake News เพื่อเป็นการทำลายชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือให้กับคู่แข่งทางการเมืองได้ เช่นกัน

ฉกทศน์ที่ ๓ สลอรป่วย

นโยบายของภาครัฐและกฎหมายไม่มีความทันสมัยและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง รวมถึงภายในพื้นที่ก็ไม่มีความปลอดภัยทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดการโจรกรรมข้อมูลทั้งข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลขององค์กรต่าง ๆ ทั้งนี้ เมื่อนโยบายและการบริหารของภาครัฐไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในการสร้างองค์ความรู้ในมิติต่าง ๆ แล้วนั้น ย่อมส่งผลให้สภาพบ้านเมืองไม่น่าอยู่ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขาดอัตลักษณ์ของท้องถิ่น สังคมเกิดความเหลื่อมล้ำแตกแยก และก่อให้เกิดอาชญากรรมมากขึ้น ขณะเดียวกัน เมื่อสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาแต่ภาครัฐกลับมีความล้าหลังและไม่ได้มีการสนับสนุนการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อรองรับกระแสโลกที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้ขาดผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ขาดองค์ความรู้และรู้ไม่เท่าทันกระแสเทคโนโลยี การลงทุนในพื้นที่ขาดการพัฒนาและขาดความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางการเงิน เกิดการโจรกรรมข้อมูลอยู่บ่อยครั้ง ปัจจัยแวดล้อมเหล่านี้ ยิ่งทำให้พื้นที่ไม่ได้เป็นที่น่าสนใจและดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในกิจการต่าง ๆ รวมถึงเมื่อนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายไม่มีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ ประชาชนก็จะหมดศรัทธา ขาดความเชื่อมั่นในการทำงานของภาครัฐและขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคพลเรือนและภาคเอกชนในการขับเคลื่อนในการพัฒนาพื้นที่ในมิติต่าง ๆ รวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของประเทศถูกนำมาใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความตระหนักในการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมประกอบกับรัฐบาลไม่ได้ให้ความสนใจและไม่มีนโยบายในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม รวมถึงภาครัฐไม่ได้มีนโยบายในการสนับสนุนการพัฒนาในระดับพื้นที่ ปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยและความปลอดภัยอยู่เสมอ ยิ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดภัยคุกคามทางด้านเทคโนโลยีในส่วนต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ฉกทศน์ที่ ๔ เต่าบิน

นโยบายของภาครัฐและกฎหมายมีความล้าหลังไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประชาชน แต่ยังคงมีความมั่นคงและปลอดภัยทางไซเบอร์อยู่ ด้วยเหตุนี้ เมื่อรัฐบาลไม่มีนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้เกิดการบั่นทอนความเจริญ เกิดความเดือดร้อนและสร้างความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ ส่งผลให้บ้านเมืองพัฒนาช้าเนื่องจากสูญเสียความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ เกิดความแตกแยกทางสังคม ขาดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าชายแดน ขาดความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ขาดรายได้ สินค้าผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตตกต่ำไม่ได้มาตรฐาน ค่าครองชีพสูงและเกิดภาวะเงินเฟ้อ เกิดมลพิษทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เนื่องจากไม่มีนโยบายในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมทั้งขยะและสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน อีกทั้ง ความช่วยเหลือของรัฐบาลไม่ได้สนองต่อความต้องการของประชาชนที่แท้จริง แต่กลับมีเทคโนโลยีและความปลอดภัยทางไซเบอร์สูง ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมโยงข้อมูลที่มีความสะดวกและรวดเร็ว (One Stop Service) ที่สามารถนำมาใช้เพื่อวางแผนและแก้ไขความไม่สงบในพื้นที่

ทำให้ประชาชนรู้สึกมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนในพื้นที่ เช่น การมีระบบ CCTV ที่ทันสมัย มีระบบเตือนภัยทางธรรมชาติที่ทันสมัยเพื่อลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินและอาจสร้างโอกาสทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพผ่านระบบเศรษฐกิจดิจิทัลได้ ขณะเดียวกัน ภาครัฐไม่มีมาตรการหรือกฎหมายที่ทันสมัยคอยคุ้มครองไม่ให้ประชาชนในพื้นที่ที่ถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เกิดธุรกิจการค้าขายข้อมูล รวมถึงเอื้อประโยชน์ต่อผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ให้เกิดการทุจริตที่มากขึ้น เกิดเป็นช่องว่างให้ผู้ที่คิดต่างใช้เป็นเครื่องมือในการก่อความไม่สงบในพื้นที่และเกิดการชุมนุมต่อต้านรัฐบาล แต่ในอีกมุมหนึ่งเทคโนโลยีอาจเข้ามาช่วยในการติดตามผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและการปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสารมีความถูกต้องและเชื่อถือได้

จากภาพฉากรหัสที่ ๔ ฉากรหัสสามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) เพื่อรองรับโอกาสและความท้าทายได้ ดังนี้

 ภาพฉากรหัสที่ ๑ Cyber Bird ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) เมืองอัจฉริยะ (Smart City) ชายแดนใต้ (๒) แหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของประเทศ (๓) ศูนย์กลางด้านภาษาอาหรับและมาลาญของประเทศ (๔) เมืองสีเขียว (Green City) (๕) คนรุ่นใหม่ไร้คุณธรรม (๖) เมืองสีขาว (๗) เมืองพร้อมรับภัยพิบัติอย่างมีระบบ และ (๘) พลเมืองอัจฉริยะ (Smart People)

 ภาพฉากรหัสที่ ๒ ช้างติดหล่ม ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) สังคมแห่งความชาญฉลาดด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Intelligent Quotient) (๒) เศรษฐกิจดิจิทัลโดยเยาวชนภาคใต้ยุคใหม่ (๓) ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก (๔) ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ในภูมิภาค (๕) ประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway) และ (๖) การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship)

 ภาพฉากรหัสที่ ๓ สลอรป่วย ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) สังคมเข้มแข็ง (๒) นวัตกรรมชุมชน (๓) อัตลักษณ์ชุมชน (๔) เมืองสีเขียว (Green City) (๕) ชุมชนมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (๖) รัฐโปร่งใส ตรวจสอบได้ (๗) การเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (๘) เมืองสันติสุข

 ภาพฉากรหัสที่ ๔ เต่าบิน ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) การให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) (๒) เมืองที่มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมทางไซเบอร์ (๓) ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน (๔) เศรษฐกิจดิจิทัลด้วยพลังของคนรุ่นใหม่ และ (๕) เมืองที่ทันสมัยและใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Smart City and Green City)

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับภาพอนาคตที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโลกที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความสลับซับซ้อน และความคลุมเครือสูง ดังนั้น ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งประเด็นยุทธศาสตร์ที่ควรพิจารณานำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๕ ได้แก่

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์ “การเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ชายแดนใต้” โดยในด้านบุคลากร (People) จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการสร้างองค์ความรู้และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาเป็นประชากรของเมืองอัจฉริยะ (Smart City) และสร้างความตระหนักในสำคัญของการเรียนรู้และใช้งานเทคโนโลยีสมัยใหม่ **ด้านกระบวนการ (Process)** จะต้องจัดตั้งหรือมอบหมายภารกิจให้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักและให้หน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมในด้านเครื่องมือ เพื่อทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และบังคับใช้กฎหมาย พัฒนา ปรับปรุงกฎหมายการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐทางไซเบอร์ และสร้างระบบธุรกรรมทางการเงิน การค้า การลงทุนที่มีความมั่นคงสูง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุน พร้อมทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับประชาชน สร้างการมีส่วนร่วมในภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ**ด้านเทคโนโลยี (Technology)** จะต้องมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมที่เชื่อมโยงไปในทุกพื้นที่ชายแดนและทั่วประเทศ เพื่อการป้องกันและลดอาชญากรรม เพื่อสร้างความสมบูรณ์ของ Software & Hardware ในโครงสร้างพื้นฐานทางไซเบอร์และส่งเสริมในต้นทุนราคา อุปกรณ์และเครื่องมือทางเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงได้

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ “การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร” โดยในด้านบุคลากร (People) จะต้องมีการพัฒนาทักษะองค์ความรู้การเกษตรสมัยใหม่ สร้างองค์ความรู้ด้านพลังงานสะอาดและส่งเสริมให้เกิดนักคิดรุ่นใหม่ (Think Tank) **ด้านกระบวนการ (Process)** จะต้องขับเคลื่อนกระบวนการบริหารจัดการในการสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาด พัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเต็มรูปแบบ และสนับสนุนให้นักปราชญ์ทางการเกษตรและปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นคนรุ่นใหม่เข้ามาอบรมและให้ความรู้ทางการเกษตรสมัยใหม่แทนหน่วยงานรัฐ และ**ด้านเทคโนโลยี (Technology)** จะต้องดำเนินการจัดทำการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farm) ในทุกภาคการผลิตทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมการใช้เครื่องมือด้านการผลิตที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง ผ่านการใช้พลังงานสะอาด ปลอดภัย และประหยัด พร้อมทั้งนำ Big Data มาประยุกต์ใช้กับการสร้างอาชีพในพื้นที่ และการเข้าถึงระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์แบบรวมศูนย์ (Single sign-on)

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ “รัฐโปร่งใส ตรวจสอบได้” โดยในด้านบุคลากร (People) จะต้องมุ่งพัฒนาคนในสังคมให้เป็นคนดีที่สมบูรณ์พร้อมความรู้และสติปัญญา เป็นคนเก่งที่มีคุณธรรมและมีจริยธรรมในการทำงาน ร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคม **ด้านกระบวนการ (Process)** จะต้องส่งเสริมให้กลไกของกฎหมายปราบปราม หรือการลงโทษการทุจริตสามารถบังคับใช้ได้จริงและพัฒนาระบบการทำงานของภาครัฐให้ตรวจสอบได้ โปร่งใส และมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และ**ด้านเทคโนโลยี (Technology)** จะต้องสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ในระบบการทำงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งสร้างเว็บไซต์ (Website) เพื่อเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลภาครัฐของประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ “เมืองที่มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมทางไซเบอร์” โดยในด้านบุคลากร (People) จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน การกำหนด

บทบาท หน้าที่ ภารกิจของบุคลากรให้ชัดเจนและพัฒนาระบบเทคโนโลยีในพื้นที่ที่มีความพร้อมอยู่เสมอ สร้างทัศนคติในการยอมรับเทคโนโลยี และฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับบุคลากรทุกภาคส่วน รวมถึงให้ความรู้ และสร้างทัศนคติกับบุคลากรในองค์กรและภาคประชาชนให้เกิดการยอมรับ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ **ด้านกระบวนการ (Process)** จะต้องส่งเสริมให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและลดช่องโหว่ทางกฎหมาย เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นให้กับประชาชน สสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำไปกำหนดนโยบายให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และศักยภาพของพื้นที่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ประชาชนรับรู้และรับทราบและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ **ด้านเทคโนโลยี (Technology)** จะต้องส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับหน่วยงานภาครัฐ ติดตั้งระบบเทคโนโลยีในลักษณะของห้องประชุมแบบวอร์รูม (War Room) ในพื้นที่ พร้อมทั้ง นำ Big Data, ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และเทคโนโลยีการจำลองเมืองเสมือนจริง (Virtual Reality) มาใช้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา แก้ไขปัญหาและการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ผ่านการใช้ฐานข้อมูลร่วมกันให้เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูลถึงกันได้ด้วยอินเทอร์เน็ต (Internet of Things) ให้เกิดขึ้นในพื้นที่และประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างปลอดภัยยิ่งขึ้น

๕. ประเด็นยุทธศาสตร์ “แหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของประเทศ” และประเด็นยุทธศาสตร์ “การเป็นศูนย์กลางด้านภาษาอาหรับและมลายูของประเทศ” เนื่องจากจุดเด่นของพื้นที่ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย และมีสายสัมพันธ์ทางการค้าและการศึกษากับกลุ่มประเทศมุสลิมในอาเซียนและตะวันออกกลาง จึงมีความเข้าใจในหลักปฏิบัติและข้อห้ามทางศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นโอกาสในการเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการฮาลาลของประเทศ ขณะที่ความชำนาญในการใช้ภาษาอาหรับและมลายูก็เป็นอัตลักษณ์ที่พบได้เฉพาะในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จึงเป็นโอกาสที่สามารถนำมาใช้ในการติดต่อประสานงานกับกลุ่มประเทศมุสลิม

๖. ประเด็นยุทธศาสตร์ “เมืองสีเขียว (Green City)” เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญกับการมีสภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์ยั่งยืน การเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในพื้นที่ ผ่านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีจิตสำนึก มีประสิทธิภาพ รวมถึงตระหนักต่อการลดการปล่อยของเสียในระบบนิเวศและการกำจัดขยะอย่างเป็นระบบ รวมถึงการให้ความสำคัญกับเรื่องคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) อันจะเป็นการสร้างโอกาสทางธุรกิจในอนาคต นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับประชาชนและชุมชน

๗. ประเด็นยุทธศาสตร์ “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์” เนื่องจาก “อัตลักษณ์ของชุมชน” เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น การที่ชุมชนมาร่วมกันรักษาวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของท้องถิ่นร่วมกันนับว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการกระตุ้นให้คนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ชุมชนแบบครบวงจรและทุกช่วงวัย ตั้งแต่เยาวชนในพื้นที่จนถึงผู้สูงอายุ และเป็นการนำคุณค่าและภูมิปัญญาที่ท้องถิ่นมี มาสร้างรายได้ สร้างอาชีพ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนชายแดนใต้ อีกทั้ง ยังเป็นการเพิ่มมูลค่า การท่องเที่ยวและจากสินค้าภูมิปัญญาเฉพาะท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและต่อยอดอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

๘. ประเด็นยุทธศาสตร์ “ประตูการค้าฝั่งตะวันตก (Western Gateway)” เนื่องจากแนวคิดประตูการค้าฝั่ง ตะวันตก (Western Gateway) อยู่ในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ที่ครอบคลุมเฉพาะ ๔ จังหวัดภาคใต้ตอนบน คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช แต่หากจะให้มีการ พัฒนาทุกพื้นที่ภาคใต้ และการกระจายความเจริญมาสู่พื้นที่ชายแดนใต้ จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงการค้าที่เชื่อมโยงทุก จังหวัดภาคใต้ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงโครงข่ายและใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างสมบูรณ์ และเพื่อเป็นการสนับสนุนการ พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้สำเร็จอย่างยั่งยืน

*****

- The Natural Step Canada. Back casting. สืบค้นจาก <https://www.naturalstep.ca/backcasting>
- Wangel, 2011; Carlsson-Kanyama et al., 2008 อ้างถึงใน Foresight Tools คู่มือการมองอนาคต ฉบับปรับปรุง ธันวาคม 2561, วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันการมองอนาคต นวัตกรรม (IFI) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- กัลยา ตันติยาสวัสดิกุล. (2561). Training of Trainers on Foresight Management for Strategic Planning Specialists. กรุงเทพฯ. หน้า 5
- ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๔). เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี “คู่มือการจัดทำภาพอนาคตทางยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight)”. กรุงเทพฯ
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. ประวัติความเป็นมา. เข้าถึงจาก https://www.sbpac.go.th/?page_id=6568
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. สถิติความสูญเสียจากเหตุกาณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (เหตุการณ์ที่ 3 ฝ่ายรับรอง) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2564. เข้าถึงจาก <https://www.sbpac.go.th/?p=55404>
- สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562) เครื่องมือการมองอนาคต (Foresight Tools). กรุงเทพฯ

ពាក្យសង្ខេប

ภาคผนวก ก

กำหนดการกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนภาคใต้
(Strategic Foresight Workshop)

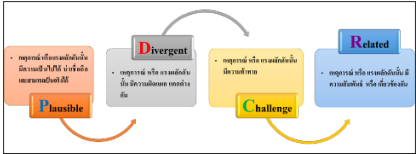
ระหว่างวันที่ ๑- ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

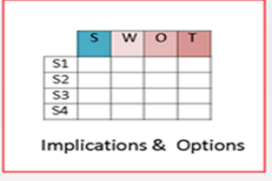
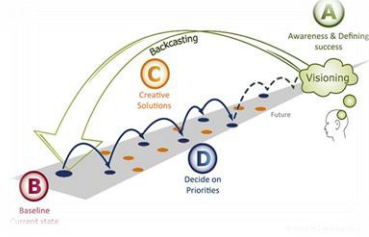
ณ ห้องพณารัตน์ ชั้น ๓ โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วันจันทร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕		
เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
๑๖.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.	- ลงทะเบียน - ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการและเตรียมความพร้อมกิจกรรม (โดยนายธีรวิทย์ เตียรฆโรจน์ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ฝ่ายพลเรือนจังหวัดชายแดนภาคใต้)	
๑๘.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.	รับประทานอาหารเย็น	

วันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๕		
เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. (๓๐ นาที)	เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม	
๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น. (๓๐ นาที)	Ice-Breaking	
๐๙.๓๐ - ๑๐.๐๐ น. (๓๐ นาที)	พิธีเปิดกิจกรรม	
๑๐.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. (๓๐ นาที)	Strategic Foresight Overview	
๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น. (๑ ชั่วโมง)	๑) กำหนดโจทย์หรือกรอบในการศึกษา (Focal Question) (1) Focal Question & Timeline	

วันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๕		
เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
	๒) หา Trends (มิติละ ๕ Trends) 	
๑๑.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. (๓๐ นาที)	นำเสนอ Trends	
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. (๑ ชั่วโมง)	หาแรงผลักดัน (Driving Forces: DFs) (มิติละ ๕ DFs) 	
๑๔.๐๐ - ๑๔.๓๐ น. (๓๐ นาที)	นำเสนอแรงผลักดัน (Driving Forces: DFs)	
๑๔.๓๐ - ๑๕.๐๐ น. (๓๐ นาที)	หาแรงผลักดันหลัก (Common Driving Forces: CDF)	รวมกลุ่ม
๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. (๑ ชั่วโมง)	- เลือกแรงผลักดันหลัก (Common Driving Forces: CDF) (มิติละ ๕ DFs) - เลือก DFs ที่มีความไม่แน่นอนใน (High Uncertainty: HU) & ที่มีผลกระทบมากที่สุด (High Impact: HI) - จัดอันดับ (Ranking) DFs 8 ตัวแรก	Google Form
๑๖.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. (๑ ชั่วโมง)	- หาภาพเหตุการณ์ (Future Event)*PDCR (DFs ละ 5 Events) - เลือกภาพเหตุการณ์ (Future Event) (FE ตามมิติ ๆ ละ ๒ Events)	รวมกลุ่ม
๑๘.๐๐ - ๑๙.๐๐ น.	รับประทานอาหารเย็น	

วันพุธที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕		
เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. (๓๐ นาที)	เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม	
๐๙.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. (๑.๕ ชั่วโมง)	- สร้างตาราง U - หาความสัมพันธ์ตาราง U	รวมกลุ่ม
๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. (๑.๕ ชั่วโมง)	เลือกแกนทำเพื่อจินตนาการภาพ ๔ ฉากทัศน์ (Scenario Matrix) และเขียนภาพ (Scenario Stories) 	
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. (๑ ชั่วโมง)	เลือกแกนทำ Scenario Matrix และเขียนภาพ (Scenario Stories) 	(ต่อ)
๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. (๑ ชั่วโมง)	นำเสนอภาพ Scenario Stories	(ต่อ)
๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. (๑ ชั่วโมง)	หาทางเลือกทางยุทธศาสตร์ (Strategic Options) 	
๑๖.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. (๑ ชั่วโมง)	การทบทวน/การสอบทาน (Back Casting): ระยะ ๕ ปี 	
๑๘.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.	กิจกรรมสานสัมพันธ์	

วันหยุดสัปดาห์ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

เวลา	การปฏิบัติ	หมายเหตุ
๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น. (๓๐ นาที)	เตรียมความพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม	
๐๙.๐๐ - ๐๙.๔๕ น. (๔๕ นาที)	- การทบทวนสภาพแวดล้อม ๕ ปี	(STEEP)
๐๙.๔๕ - ๑๐.๓๐ น. (๑ ชั่วโมง)	- การวิเคราะห์ขีดความสามารถ	(STEEP)
๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น. (๑ ชั่วโมง)	- ประเมินตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ - การกำหนดประเด็นทางยุทธศาสตร์	
๑๑.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	พิธีปิดกิจกรรม (โดยเลขาธิการ ศอ.บต.)	
๑๒.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวันและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ	

ภาคผนวก ข

รายชื่อแบ่งกลุ่ม

กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Strategic Foresight Workshop)

ระหว่างวันที่ ๑-๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

ณ ห้องพนารัตน์ ชั้น ๓ โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑๕

กลุ่มที่ ๑

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
๑. นางสาวสุภัทรี กุฑุทพันธ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดปัตตานี
๒. นางสาววีอาร์ม หะยีสะมาแอ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นราธิวาส
๓. นายภานุพงศ์ คงธนธรรมกุล	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	พมจ. ปัตตานี
๔. นายรอซดี เลิศอริยะพงษ์กุล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคม	สมัชชาสุขภาพจังหวัดยะลา
๕. พ.อ. ชาติชาย เกือกกิจ	รอง ผอ.สยศ.	กอ.รมน. ภาค 4 สน.
๖. นางสาวปยุตฉัตร ไฉนวนงษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัดยะลา
๗. จำสับเอก ฮา里斯 มะรือสะ	กรรมการสมาชิกสภาท้องถิ่น	คณะกรรมการธรรมาภิบาล จ.นราธิวาส
๘. นายเสถียรพงษ์ แก้วเพชร	ผอ.กลุ่มยุทธศาสตร์ฯ	สำนักงานจังหวัดสงขลา
๙. นายนันทพงศ์ สุวรรณรัตน์	ผอ.กสม.	ศอ.บต.
๑๐. นายรุสสี ชัยวิชฌานนท์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	ศอ.บต.
๑๑. นางสาวกมล กอบวิทยา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ศอ.บต.
๑๒. นางสาวรัฐชนา มโนสถาพร	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ	ศอ.บต.
๑๓. นายมุฮัมมัด ลาเต๊ะมุหะมะ	เจ้าหน้าที่และผู้ประสานประจำกลุ่ม	ศอ.บต.

กลุ่ม ๒		
ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
๑. นายฤทธิชาติ ทักษานจุล	ผู้ช่วยป้องกันจังหวัดสงขลา	ที่ทำการปกครองจังหวัดสงขลา
๒. นายเอกสิทธิ์ เลาะมิง	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ	สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดยะลา
๓. นางสาวภาภรณ์ คงฉิม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	สำนักงานเกษตรจังหวัด จังหวัดสงขลา
๔. นายนุรมัน หะยีมะสาและ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานจังหวัดนราธิวาส
๕. นายอาบีดิน มนุญทวี	ผู้แทนภาคประชาสังคม	ภาคประชาสังคม
๖. นางธัญชนก หมื่นหมาย	ผอ.กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดปัตตานี
๗. นายสมประสงค์ สิทธิสมบัติ	นักวิชาการสถิติชำนาญการ	สำนักงานสถิติจังหวัดนราธิวาส
๘. จ.ท. อมรเทพ รัชกิจิตร	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จ.ปัตตานี
๙. นายปกรณ์ ปรีชาวุฒิเดช	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ	จังหวัดนราธิวาส
๑๐. นายสมบัติ พัฒนาเจริญยิ่ง	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม	องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
๑๑. นายอิสระ ละอองสกุล	ผอ.กปพ.	ศอ.บต.
๑๒. นายอาร์ปีติน วงศ์กาเซ็ง	เจ้าหน้าที่และผู้ประสานประจำกลุ่ม	ศอ.บต.

กลุ่ม ๓		
ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
๑. นายสาคร นิลรัตน์	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดยะลา	สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จ.ยะลา
๒. นายสง คงคุณ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนราธิวาส
๓. นายประสิทธิ์ กุลเทพพรหม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสงขลา
๔. นางฮาซานียะห์ หะยีเจ๊ะอาแว	คณะกรรมการพัฒนาสตรี อ.เมือง จ.ปัตตานี	พัฒนาสตรี อ.เมือง จ. ปัตตานี
๕. นางศรัณยา หนูเขียว	ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรี จังหวัดสงขลา	พัฒนาชุมชนสงขลา
๖. นายเชษฐา หะยีมะสาและ	กรรมการภาคประชาสังคม	คณะกรรมการธรรมาภิบาล จ.นราธิวาส
๗. นางสาวอมลพัชร ยาคอบเช่น	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	อุทยานวิทยาศาสตร์ภาคใต้
๘. นายดุสิต จิตต์รัตน์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จ.นราธิวาส
๙. นายธีรภัทร พรหมนุชาธิป	กรรมการหอการค้า จ.ปัตตานี/ประธาน YEC	หอการค้าจังหวัดปัตตานี
๑๐. อาจารย์ ดร.นิรันต์เกียรติ ลิวคณูปการ	รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๑๑. นายเจ๊ะอาด สามิถิน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	ศอ.บต.
๑๒. นายอภิชา กิตติสุวรรณ	ประธานบริษัทไฟกัสนารีน่า จำกัด	บริษัทไฟกัสนารีน่า จำกัด
๑๓. นายอิบรอหิม เบ็ญนา	ผอ.วิทยาลัยพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐฯ	ศอ.บต.
๑๔. นางสาวบุษยรัตน์ บัวดวง	เจ้าหน้าที่และผู้ประสานงานประจำกลุ่ม	ศอ.บต.

กลุ่ม ๔

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
๑. ร้อยโท สุกฤษฏี อาชวคุณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานจังหวัดยะลา
๒. นางสาวฉัตรนภา ประกอบกิจ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานจังหวัดปัตตานี
๓. นางสาวอิรนาท อุณานนท์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดนราธิวาส
๔. นางสาวจุฑามาศ สุขสุวรรณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดปัตตานี
๕. ว่าที่ ร.ต. ประเสริฐ อาแว	กำนันตำบลมูโนะ	อำเภอ สุโงะโลก จังหวัดนราธิวาส
๖. นายสุเต็ง ตอเฮ	ผู้ใหญ่บ้านตำบลเอราวัณ	อำเภอแว้ง จ.นราธิวาส
๗. อาจารย์ ดร.ปรีชา พังสุบรรณ	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายนวัตกรรมดิจิทัลฯ	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๘. นางสาวอัยริน สุวรรณรัตน์	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	องค์การบริหารส่วน จังหวัดปัตตานี
๙. นางรัชยา สนิ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	พมจ.สงขลา
๑๐. นายอิมราน หะยีบากา	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 สงขลา
๑๑. นางสาวสุทธิดา ศาสน์ประดิษฐ์	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	ศอ.บต.
๑๒. นางสาวปฐิณดา แก้วกับทอง	เจ้าหน้าที่และผู้ประสานประจำกลุ่ม	ศอ.บต.

รายชื่อคณะกรรมการของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

วิทยากร	
๑. พล.ต.ประเทือง ปิยะกะโพธิ์	ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ
ผู้ช่วยวิทยากร	
๒. น.อ. รัฐนิพนธ์ เมธีวัชรพัฒน์ ร.น.	ผอ.กศย.ศศย.สปท.
นักวิจัยประจำกลุ่ม ๑	
๓. น.ต.หญิง จิตราภรณ์ จิตรธร ร.น.	นักวิจัย ศศย.สปท.
นักวิจัยประจำกลุ่ม ๒	
๔. ร.ท.หญิง ศิวลีย์ สิริโรจน์บริรักษ์	นักวิจัย ศศย.สปท.
นักวิจัยประจำกลุ่ม ๓	
๕. ร.ท.หญิง ภริณชญา อุไรรัตน์	นักวิจัย ศศย.สปท.
นักวิจัยประจำกลุ่ม ๔	
๖. ร.ท.หญิง นิตยา งานไว	นักวิจัย ศศย.สปท.
เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ	
๗. จ.ส.อ. อนิรุทธ์ เรืองประเทศ	เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ
๘. จ.อ. ประพัฒน์ สว่างยิ่งเจริญ	เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ
นักวิจัยประจำกองกลาง	
๙. น.ส.ปาณิสรา เทียนอ่อน	นักวิจัย ศศย.สปท.
๑๐. น.ส. ปุณณภา โชติชินเชาว์	นักวิจัย ศศย.สปท.

ภาคผนวก ง

ภาพบรรยากาศ

กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ภาพอนาคตจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Strategic Foresight Workshop)

ระหว่างวันที่ ๑-๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

ณ ห้องพนารัตน์ ชั้น ๓ โรงแรมสยามออเรียนทัล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วันจันทร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ (ต่อ)

วันพุธที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

วันพฤหัสบดีที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๕

*****

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐๒-๒๗๕-๕๗๑๕ www.sscthailand.org